

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԳՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆ

ՀՈՐԵՅԻ 6
1976

146
1976

ქართული

ოთხი დღის განმავლობაში მსაპინ-
ძლობდა ჩვენი დედაქალაქი პიონერ-
ხელმძღვანელთა რესპუბლიკური
შეკრების დღეევატებს. საუკეთესო-
ნი უკეთესთა შორის, პიონერული
მომზარების დღევანდელი წინამძღო-
ლები შეიკრიბნენ რათა დიდ, საქმი-
ან შეკრებაზე, ერთმანეთისათვის გა-
ეზიარებინათ თავიანთი მუშაობის გა-
მოცდილება და დაესახათ მშობლი-
ური პარტიის 25-ე ყრილობის გადა-
წყვეტილებათა შესაბამისად, მომ-
ავალი თაობის — ნორჩი ლენინელებ-
ის კომუნისტური აღზრდის შედ-
გოში სრულყოფის გზები.

შეკრებაზე მიღებული იქნა მიმარ-
თვა, რომელიც ვაზდება მომავალი
მუშაობის ორიენტირი ჩვენი რეს-
პუბლიკის ყველა პიონერხელმძღვანე-
ლისათვის.

რესპუბლიკურმა შეკრებამ, პი-
ონერხელმძღვანელთა საკავშირო შე-
კრებაში მონაწილეობის მისაღებად,
საუკეთესო პიონერხელმძღვანელთა
დღი ჯგუფი წარგზავნა.

გაზანი მოხიჯვა

ფოტო
ვ. ზორისანაშოსი
და
ა. ააპვანაშინა.

ძვირფასო ახმანაბაშვილი

საქართველოს პიონერულმა დაწესებულებებმა რესპუბლიკური შეჯიბრება ტარდება ისეთ ვითარებაში, როცა სკკპ XXV ყრილობის მიერ დასახული გრანდიოზული ამოცანებით, მისი გადაწყვეტილებებით აღფრთოვანებული საბჭოთა ხალხი ახალი შრომითი წარმატებებით, მზარდი ენთუზიაზმითა და შემართებით აღნიშნავს ექვსტიანობისა და ბარისხის ბუთწილების — მეათე ბუთწილების უკველ შრომით დღეს.

დღეს, როცა მოზარდი თაობის კომუნისტური აღზრდა მთელი საზოგადოების განსაკუთრებული მზრუნველობის საგანი გახდა, თითოეული ჩვენთაგანისათვის უდიდესი პატივია ასრულებდეს ნორჩ ლენინელთა წინამძღოლისა და მათი სისხლსაცემ ცხოვრების აქტიურად წარმართველი ძალის რთულ და სახალისებელ მოვალეობას.

ჩვენ კარგად გვგმის, რომ იდგე ნორჩი თაობის კომუნისტური აღზრდის საქმთან, უფრადველ მას კომუნისტური იდეურობის ძვირფას გრძნობებს, უყალიბებდე სწორ ცხოვრებისეულ პოზიციას, ზრდიდე მას საბჭოთა საშობლობაში უსაზღვრო სიყვარულის სულისკვეთებით, ძვირფას სულიერ საზრდოს აწვდიდე ცხოვრების ფართო გზაზე გასასვლელად, — ყოველივე ეს უზიანი წლების პიონერულმა დაწესებულებებმა მათთვის ფართო განათლებას, სიახლის გრძნობას, ჩვენი სწრაფადგანვითარებადი ეპოქის კვალდაკავალ ხიარულს, ამ კენშარტად კეთილშობილური საქმისადაში უანგარო სამსახურისთვის ყოველმხრივ მზადყოფნას.

შეკრების მსვლელობაში, პიონერული მუშაობის სხვადასხვა მართლებით მიღწეულ წარმატებებთან ერთად გვაჩვენა, რომ ჭერ კიდევ სუსტია მსწრეველებზე პიონერული ორგანიზაციების აღზრდელითი ზემოქმედების ძალა, ვამდიდრებასა და სრულყოფას მოითხოვს ნორჩ ლენინელთა საზოგადოებრივი საქმიანობის ფორმათა არსენალი, კვლავაც შეურაცხებელი და თანმიმდევრული ბრძოლა საჭირო პიონერულ ცხოვრებაში ფორმალიზმის გამოვლენებათა აღსაკვეთად, მოწინავე გამოცდილების განვითარებისა და ფართოდ გავრცელებისათვის.

ვგრძნობთ რა პიონერულ მუშაობა წინაშე მდგომი ამოცანების უდიდეს მნიშვნელობას, ნორჩი თაობის კომუნისტურ სულისკვეთებით აღზრდის შემდგომი გაუმჯობესების დიდ საქირიებას, მოგმართავთ თქვენ, ჩვენი თანამოსამუშევრო, მთელი ძალით დავიარაზ-

მო ჩვენი პარტიის XXV ყრილობაზე სკკპ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდიანის ახმანაბაშვილის ბრძენების მიერ გაკეთებული საანგარიშო მოხსენების დასვენებისა და აღზრდების შესახებდა. ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის შემდგომ განვითარების საქმეში დასახული პრიორიტეტის განსახორციელებლად, ჩვენი ცოდნა, უნარი და გამოცდილება მაქსიმალურად მოვახმაროთ ჩვენი საზოგადოების ღირსეულ ცვლის მომზადებას.

ყველას, ვისაც უწევს პიონერულმა დაწესებულების მოვალეობის შესრულება, ვინც თავისი შრომით, მონდომებითა და მოწოდებით უანგაროდ ემსახურება ამ საპატიო საქმეს, მოვეურთღებოთ — უფრო მეტივე ნაბიჯები ავუწყოთ ჩვენს რესპუბლიკაში საზოგადოებრივი ცხოვრების მორალურ-ფსიქოლოგიური კლიმატის გაქანებისათვის გაწეული საყოველთაო-სახალხო ბრძოლის, თავდაუზოგავად ვიბრძოლოთ ცხოვრების ლენინური ნორმების დამკვიდრებისათვის.

თითოეულ ჩვენთაგანს ნათლად უნდა ჰქონდეს წარმოდგენილი—რაც უფრო ჭანხად, მორალურად სტეკური, პატიოსანი და ნაკლებადანებნისადა, კომუნისტური მორალის ანტიოდებისადა შეუირადებელი აღიზრდების ნორჩი თაობა, მით უფრო მითი და მძლავრი იქნება ჩვენი საშობლობის ზეალენებისა და მით უფრო ნათლად ფერებით იქნება გაცისკრვენებული მისი მომავალი. საქმით და ყოველდღიური მოწოდებით ემსახურებოდე ნორჩ თაობაში კომუნისტური მრწამსის ჩამოყალიბებას, აღაცხებდე მას კომუნისტური საქმისადა უსაზღვრო რწმენით — ეს ნიშნავს ცხოვრებაში ამკვიდრებდე მუშაობის ლენინურ სტელს, აქტურად ემინანებოდე ჩვენი ეპოქის მძლავრ მაქისცეპას. ჩვენ გვჯამს, რომ რესპუბლიკური შეკრება გადაიქცევა პიონერული მუშაობის საინტერესოდ და ნაყოფიერად წარმართვის საქმეში თითოეული ჩვენთაგანის როლის შემდგომი ზრდის, ნორჩი თაობის კომუნისტური აღზრდის პრობლემებისადა შემოქმედებითი მიდგომის, მთელი ჩვენი აღზრდელითი საქმიანობის გააქტიურების ახალ ეტაპად.

მაშ, კიდევ უფრო მეტი მონდომებითა და პირადი პასუხისმგებლობის მაღალი გრძნობით ვემსახურეთ მოზარდი თაობის კომუნისტური აღზრდის კეთილშობილურ საქმეს, გულის სიღრმეში საუთლად შევიანხოთ ჩვენი დიდი საშობლობაში უსაზღვრო სიყვარული გრძნობა, ვასწავლოთ ნორჩ ლენინელებს ახალი ცხოვრების შენება, სწავლა, შრომა, ბრძოლა და გამარჯვება ლენინურად!

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის საქმისათვის საბრძოლველად იყავით მზად!

ქ. შარტავის სკოლაში, საქართველოს პიონერული ორგანიზაცია

შპაწვილემო, მითაპარინა პარამლ
 ბაიპაყვიმ ტრაპტორინს უჭარჟურე...
 პანინოჟო, — უაზანაზე, ბეჭვებეზე გეპე
 წავლთბელი ჟურაბ უთშელნიტ.

სულდგემულობს სოფლელი კაცი.
 — წლევანდელი ზამთრის ვადამ-
 კილეს ხუთი თვე თითი არ გამინძ-
 რევისა და ახლა საქმე ისე წამომეძა-
 ლა, რომელი ერთი გავაკეთო, აღარ
 ვიცი. — დიხივლა ვერთა.
 — სოფელში ახალგაზრდა არ რჩე-
 ბა, ბატონო, და მართო ჩვენ ქვე რა
 უნდა ექნათ? — აჰყვა საუბარში ჳ-
 ლარა ძგზავრი.
 — თამეჯლომარე ამბობს, მეტი ვზა
 არა გვაქვს, ყველანი ბალ-ვენახებში
 უნდა დავსახლდეთ, სულ ერთია, ქა-

მტ 75 მ-სკოცაზი

მიგლა აბალაძე

გვიანი გაზაფხულის ცინცხალი დი-
 ლა იყო. ტრატით მიუყვებოდა პატარ-
 ა ავტობუსი რიონის ხეობას.
 ავტობუსი საეყ იყო. მგზავრები
 ისხნენ სკამებზე, გასასვლელში ჩამ-
 წკრივებულ ჩემოდნებზე, ბოხჩებზე,
 ჰყვებოდნენ ამ მთისას და იმ ბარი-
 სას. ჰყვებოდნენ რაჰული სიღნიჯთ,

აუჩქარებლად, საუბრობდნენ და იო-
 ბის მოთმინებით ელოდნენ, როდის
 დასრულდებოდა ეს გულისწამდეტი
 ჳაყჳაყი.

საუბრის თემა ძირითადად ცხოვ-
 რებისეული, ყოველდღიური ავკარჯი
 იყო: ვახი და პირუტყვი, სახნავი და
 სათესი, ხეხილი და სათიბები. ის, რი-
 თაც ოდითგანვე სულდგემულობდა და

ლი იქნება თუ კაციო.
 — რაო, სახლები მივატოვოთო?
 კარჯი და პატისასი, მავრამ... ბავშ-
 ვებს მიჩენდა არ უნდათ? სკოლა, გაყ-
 ვეთილები...
 — ასეთ დროს სკოლაყ უნდა დაყ-
 ვებშაროსო.
 — დრო შეიყვალა, ბიძია, წინათ
 ბავშვები მიმებს მზარში ვედექით, ახ-

პიონერჯი

6
 იპინი
 1976

საპაიბაყლს ულა მკ.ის და პ. ი. ლინინს
 საპარინს ნორე პიონერაბო რკანინასიტი
 რკანაპაიბაყლი საპარინს
 პიონერაბოი საპარინს პიონერაბო

ბაიორის 1926 წლიდან

ჟრომა ღავიფასდა, ბავშვებო
 ტრაპტორი გვაჩუქეს. — თეჳა სკოლის ღირეპტორამ ღაღაჟ ორინაწა.

საპ. კა. მკ. მს. ბაიონერაბო

ლა ბავშვები სულ სხვანაირები არიან, — ჩილაპარაკა ხეირმა.

— არც ასეა საქმე, ჩვენს კოლმურნიობას შარშან ზაფხულში სკოლაში დიდი დამმარება გაუწია.

— ეს რომელ სკოლაზე ამბობ?

— სადმელის საშუალო სკოლაზე.

— პაა, დაღაშ ონიანი რომაა დირექტორი?!

— დიან, ბატონო!

— თავიდან ვეთქვა, შე კაცო. მავ სკოლის ამბავი ქვეყანამ იცის...

— კიდევაც დაუფასდათ. განათლების სამინისტრომ ტყუილად ხომ არ აჩუქა ტრაქტორი.

— სადმელის საშუალო სკოლა... დაღაშ ონიანი... ვფიქრობ და თვალწინ დამიღვა რამდენიმე წლის წინანდელი ზაფხულის ერთი თაქარა დღე.

იმ წელიწადს პირველად ვახლდით ამბროლაურში. სამუშაო ბევრი მქონდა, დრო კი — ოტკა და მთელი კვირა თავაუღებლევ ვშრომობდი.

კვირის ბოლოს მოვიცალე და გულში მასპინძელმა ნიკორწმინდის დიდებული ტაძრისაკენ შემომთავაზა გასივრება.

გავუღვივით ვიწრო და ოღრო-ჩოღრო გზას, მაგრამ ეს სულაც არ გვაწყებდა.

მანქანას მკვირივი აგებულების, სანდომიანი სახის, საშუალო სიმაღლის შეუანას მიტანებული ჭილა-რა მამაკაცი მართავდა. ასეთი ვეჯაკის მართვენას წარაფებშიც კი ენდობა კაცი.

მზიარული მასლაათით ვამცავდით აღმართებს, რიგრიგობით ვყვებოდით ათასგვარ ამბებს.

მძლოლი ჩუმად იყო. თითქოს არც კი ესმოდა ჩვენს საუბარს.

— ამ კაცს ან დიდი საწუხარი გასჩენია, ანდა დიდი უხასიათო ვინმეა.

გავიფიქრე და თითქოს ამის პასუხად მასპინძელმა მძლოლს მიმართა:

— რას დაღუმებულხარ, შე კაცო?!

— ჩემს რიგს ველოდები.

— თუ ასეა, შენმა რიგმაც მოაღწია. აპა, დაიწყე. — თითქოს უბრძანაო, ისე წარმოთქვა მასპინძელმა.

ერთი შეხედვით ეს სიტყვაძვირი აღმართი საქმოდ ენაწყულიანი გამოდგა. სააშო ხმით ჰკეცებოდა მსუბუქი, უწყინარი იუმორით აღსავსე ამბებს თავისი კუთხისა და ზნეჩვეულებების შესახებ.

ეს კაცი დაღაშ ონიანი გამოდგა.

სულ რამდენიმე საათი დაუყავით მაშინ ერთად და მაინც, მისი სახე და კეთილი დიმილი სამუდამოდ შემორჩა მესხიერებას.

ჩანს, სკოლას უსაფუძვლოდ არ აქებენ. პოდა, სხვაგან რად წავიღე?

...და ზაპალო პირველი ხეული ხასკოლო ნაპყვითი.

საკმაოდ მოხერხებულ ადგილას აუღიით სადმელის საშუალო სკოლის ორსართულიანი შენობა.

გაკვეთილები — დამთავრებულიყო და სკოლის შენობაში ძეხორციელი არ ჰქაზნებდა.

სკოლა ჩვენს წარმოდგენაში მუდამ ბავშვებით არის სავსე, დაუოკებლად ბორჯავს სიცოცხლე, აღიღებულ მდინარესავით აწყდება კედელ-ღობებს.

ალბათ ამიტომაც ასე კვივი მეჩვენა ახლა იგი — დაცარიელებული სკოლის შენობა...

უღრუბლო ცაზე მზე ზენიტში იდგება და გაზაფხულის შრომითავე სხივად აფრქვევდა სკოლის ზეოსა და მის მოსახლერე, ფაქიხად შემორაგულ მოზრდილ მიწის ნაკვეთს.

ახალწყარი ფურცლის ზნეუნის მსგავსი ხმა მიესალბუნა ყურს, აიენდა მთივხედ-მოვიხედო, მთელი ნაკვეთი ბავშვებით იყო სავსე.

ნაკვეთის ქიშკართან ტრაქტორი იღდა.

კაბინაში სამი ბიჭი მოკალათებულიყო — ერთი უფროსკლასელი, ორი მეთოთხე-მეხუთეკლასელს ჰგავდნენ.

უფროსი გულმოდგინედ ჩაჰკირკიტებდა რაღაცას, ბატარებს თვლი მასზე მიელურსმნათ.

თავზე ისე წამოვადეექი, არაფერი გაუგიათ.

— გამარჯობათ, ბიჭებო!

— გავიმარჯვო, ბატონო! — ულიმლამოდ ჩაიბურტყუნეს ნირშეცვლილებმა.

— თქვენი დირექტორის ნახვა მიინდა, ვერ მიმასწავლით?

— ერთი ფეხით ვაგასწროთ, ბატონო. ჭუთაისში წავიდა, თათბირი ყოფილა. — თქვა უფროსმა და მანქანიდან ჩამოხტა.

— მოადგილე სადღაა?

— მოადგილე ნაკვეთშია, წამობრძანდით, — მკვირცხლად მიმასუხა უფროსმა და წინ გამიძღვა. პატარაბიცი გვერდში ამოუდგნენ.

საქმიანად ფუსფუსებდნენ ჯგუფჯგუფად დაყოფილი ბავშვები ნაკვეთში. ზოგს ხელთ ვაზის სასხლავი მაკრატელი ეჭირა და ვენახში ტრი-

მაცხრამალასილაში ლინფოფონის კაპინაშოში.

მითხლუნვანად გამოვი-
დანე ლანდნორ უბათო-
დახე — ან დღის უფრო
გაც დახარბავს ნანაბრი
სამორბული დარბაზის
დამთავრებას.

დღე უკან დამდევენ.
მეხვეწებიან.

— რაო, რა გეინ-
დაო.

— მექანიზატორობა
გვასწავლეო. მეც
ხათის ველარ ვუტეხ-
რაც ვიცი, ყველაფერს
ვასწავლო.

— რატომ თქვენ
არ დადინართ წრეში:
— ვეკითხები ბესიკსა
და მერაბს.

— პატარები ხართ,
ინსტრუქციით არ შე-
იძლებოთ.

— თუ ასეა, თქვენც
დაიცადეთ, წამოიხრ-
დებით და...

— ვერ ვითმენთ, პა-
ტრეცემულო, და რა
ქნათ!

— ბესიკის მამა ჩვე-
ნი მასწავლებელია, მა-
გრამ ბესიკს საჭეს არ
აკარებს, სხვებიც მთონდომებენო.

- მსურველი ბევრია?
- ბევრი!
- ახლა რამდენი ბავშვი სწავ-
ლობს მექანიზატობას?
- ყველანი, ვინც მეცხრე და მე-
ათე კლასშია.
- ყველა ბიჭი, ხომ?
- რატომ? გოგონებიც სწავლო-

ბენ, ზოგი ბიჭებზე კარგად მართანს.
— ეს მხარი, — ჩაუფრქველდა ჩვენი
მერაბი, — გუშინ გვამუშავეს მწიფე
ნეს.

— რა მარკისაა თქვენი ტრაქ-
ტორი?

— დტ-75.
— მარტო სასწავლო დანიშნულე-
ბა აქვს, თუ პრაქტიკულადაც იყე-
ნებო?

— აჲ, მთაში, ყველა ტრაქტორი
ვერ გამოადგება. ჩვენი ტრაქტორი კი
შეიძლება ცაქმა ამუშაოს.

— იმ დღეს მასწავლებელი ამბობ-
და, — მკვირცხლად წარმოთქვა მერაბ-
მა, — მარკვე მექანიზატორს ამ ტრა-
ქტორით შეუძლია წარმატებით იმუ-
შაოს 15 გრადუსით დახრილ ფერ-
დობზეო, — და ტრაქტორს სიყვ-
რულით გადახედა.

— რამდენ წელიწადს გრძელდება
სწავლება? — ვეკითხები გიას.

— ორ წელიწადს, ყოველმხრივ
ვეუფლებით ტრაქტორს. ყოველი
დღეც უნდა ვიყოფეთ, რა დანიშ-
ნულებისაა, ის კი არა, სახელოსნოც
გვაქვს და ნაწილების გამოჩარხვასაც
ესწავლობთ.

— ვინ უფრო ყოჩაღობს?

— ყველანი... მაგალითად, ბეჯან
რატიანი, გელა იაშვილი, ვიერ ლე-
ვაია, ლილა იშხენელი... აგერ, ახლაც
სახელოსნოში სხედან და რთულ დე-
ტალს — ლილე-ციცხეს კბილანებს
უწესავენ.

ამასობაში მუშაობით გართულ დი-
რექტორის მოადგილეს — ნიკო და-
რახველიძეს წავადექით თავს.

— ჩვენმა ბავშვებმა შარშან ზაფ-
ხელში მართლაც კარგად იშრომეს.
სამ კოლმეურნეობას მოვეცხმართ,
ყველანი კმაყოფილი დარჩნენ. ამ
ტრაქტორმა მთლად ფრთები გამოას-

ალებდა, ზოგი ხეხილის სამყნობი
დანითა და კანფით შეიარაღებული-
ყო, ნორჩ საძირებებს უკვე დაბერილ
კერტიან კლასს ამყნობდა, ზოგს
ხელთ კირიანი სათლი და ფუნჯი ეპ-
ყრა და ხეხილს ვარჯამდე ათეთრებ-
და, სხვები მუყაითი გლვხვიით თო-
ხითა და ბარით შესქიდებოდნენ მი-
წას.

ჩემი მეგზურები ერთობ მორიდ-
ბულნი ჩანდნენ. უხმოლ მიკყევილი-
ნენ ბილიკს. ბიჭებს ვინაობა გამოვ-
კითხე. მოკლედ მიხასუხეს. უფროსი,
გია ქელიძე, მეთაველასელი ყოფი-
ლა, უმცროსები — ბესიკ უთმელიძე
და მერაბ დარახველიძე — მეხუთე-
კლასელები.

მთელი სკოლა აჲ ყოფილა — ჩა-
ვილაპარაკე და ნაკვეთს ერთხელ კი-
დედ მოვავლე თვალი;

— ჩვენც იქვე, შემოსასვლელში
ვთოხნიდით, მერე ესენი გადამეკიდ-
ნენ და... — მორცხვად წარმოთქვა
გია.

— თქვენც ტრაქტორის კაბინაში
ამოკავით თავი, არა? — ღიმილით
დავასრულე მათი სათქმელი.

— რა უნა, აღარ ვიცი, ყოველ-

მითხა-
კლასელახსაც
აპხთ
თახინდით
საზრუნავი.

ხა ბაეშეებს. ამბობს ნიკო მასწავლებელი.

ოთხი საწარმოო ბრიგადა და რვა რეოლი ჩამოყალიბდა შარშანდელ შრომით მეოთხედში სადმელოს საშუალო სკოლაში. 130 მისწავლე გაერთიანდა მათში.

მალღობების გრძობითი ივონებდნენ სადმელოს კოლმურნებები მოსწავლეთა სასახელო საქმეებს. იმას, თუ როგორ გაიპიროვნეს ოთხი ჰექტარი ვენახი და ვაშის თან ჰყებოდნენ, ამ ჰექტარ საფარულზე ამოძირკვეს სარეველა და 800-მდე კაცდღე გამოიმუშავეს. 400-მდე კაცდღე ჩაიწერეს სოფელ ბოსტანის კოლმურნებითაჲც, ხოლო ხნაცვლებს 300 კაცდღე შეაშველეს.

არც ამბროლაურის სატყეო მუერნობა დარჩენიათ უყურადღებოდ. სწორედ სადმელომა ბაეშეებმა გატეხეს მურნებობის ორი ჰექტარი ყაძილი და წუჭეოვანი მცენარეების საცდელ სასურველ აქციეს იგი. ახლა მებარეშებობა 60 გრამი ამრეშების ჭიის მური აიყვანეს მოსავლელ და 140 კილოგრამი ხარისხივანი პარკი მიიღეს.

ახლაც ახსოვთ სადმელოს, ზნავეის, ბოსტანის კოლმურნებობების მშრომელებს მოსწავლეობის დუმიშხან კრესელთისა და ძამია მიქაიშვილის, იფეგზ ჯანგიძისა და გელა იაშვილის, ზაალ კიციძისა და ნიკოლოს ქიათაძის „საქაშენი საემბრონი“. — დაასრულა მისწავლებელმა.

— ალბათ ძირითადად მაინც სასწავლო ნაკვეთში ეუფლებიან თქვენი ბაეშეები შრომით ჩვევებს!

— რასაკვირველია. ნაკვეთში ძალზე საინტერესო სამუშაოებს ვატარებთ. მიზნად დავისახეთ შევინარჩუნოთ, ვამრავლოთ უძირკვეთელად მოიწყვეტებო და ვადაშენებოს პირის მისული ადგილობრივი ხეხილისა და ვაზის ჭიშები. ისინი ხომ შესანიშნავად ეგუებოდა ჩვენს პირობებს.

შრომის ნამდვილი ოროველაა გამეფებული ახლა სადმელოს საშუალო სკოლის ნაკვეთზე. წარმატებით იყენებენ ბაეშეები მეცნიერების სხვადასხვა სფეროში სასკოლო მერხზე მიღებულ ცოდნას. აქ, ამ საცდელ ლაბორატორიაში, სიამოვნებით ეუფლებიან მექანიზატორის მტვრად საპატიო პროფესოსს. იძენენ შრომით ჩვევებს, რათა სკოლის დამოუკიდებელი შემდეგ თამაშად დადგენ „თავთა სიმალაზე“. კიდევ უფრო ლამაზი და მომზიბილელი გახადონ ბუნებრივად ისედაც მშვენიერი თავიანთი კუთხე.

ენა ლინძე

მხატვარი
მ.ე. ანგოთაძე

თ ა ვ თ უ ზ ა

მ თ მ რ თ ზ ა

სუსხიანი ზამთარი იდგა, მშრალი, უთოვლო.

ყინვას ხის ტოტები გავერინჩხა თითქოს აღარასოდეს დაბრუნდებოდა გაზაფხულზე, არასოდეს გაიბრუნებოდა კვირტი და აღარ დაშვენიდებოდა მწვანე სამოსით.

ქარი მჭვივარებდა არსად ძეხორციელი არ ჭაჭანებდა. თავის უთვალავ დამძისთან ჩახუტებულ ხორბლის მარცვლებს — თავთუხასაც საწყობის ერთ ჯამ თხეში ტბილად ეძინა და ქარის მუქარას არაფრად ავებდა.

ხორბად ამომწვარი თავიე საქმიანი ფუსფუსით შემოირბენდა საწყობის კუბე-კუბულს, მიძვივით წვრილი თვალეების ცეცებით ხორბლის ზეინზე აცოცდებოდა, როდის, როდის ამოიგებდა უძლევ მუცელს, გაძლებოდა და მოკვეთილად გულის გამაწყვალებელ წრიბის. მალე წრეწუნიეც გამოიძლებოდნენ და უნდა გენახათ მათი ორომტრიალი! ეს ხმები მიზის ზარსა სცემდა თავთუხას. ამ როგორ არ შემინდებოდა! კარვად ესმარა, როგორ ავნატუნებდნენ აღმასაკიძობით და ნოქავენდნენ ეს ავაზაკები მის საცოდ და-ძმებს. მერე პირს ამოიგებდნენ ხორბლით და სორბოში ეზიდებოდნენ, აინუშიეც არ ავლებდნენ კარლად ხაფანგებს, სატყუარას ხომ ახლოსაც არ ვეარებოდნენ.

ერთხელ თავთუხა ლაზათიანმა მუჯლუგუნმა გამოაღვიძა. უფრო მიუღლო, არც ქარის გრილი ისმინდა და არც წრეწუნების საძაველი წრეწუნი. მისგან ცოტა მოშორებით მეტეცინა მარცვალს გაწლიკვლია, სახთლისფერი კისერი წაფრქვლებია და, რაც შეეძლო, მალამალა მიიწვდა.

— სად მიიწვე, შენს ტყავში დაეტე!

— ხიფათს არაფერს გადაყვარო, — უკეთებდნენ ხორბლის მარცვლები.

— გამატარეთ, მომწყინდა ამდენი ექმადა, ყოფნა!

და-ძმებმა უკახეს როგორც კი საყრდენი გამოეცალა, მეტეცინა დაგორდა და ძირს დაწარცხა. სორბის პირობა განაბულე წრეწუნას სიხარულისაგან უღვა: შეების ცმაყუნი აუტყდა, თვალის დაწმ ხამებამი მეტეცინასთან განჩნდა.

— წკაკ! — სწრაფად წააყვრიტა თავი და ხორჩი ლეითი პირი ჩაიკტბარუნა შემინებელი თავთუხა ხორბლის ზეინის გულში ჩაყურდა და გაინანა.

დრო ზღაზნითი გადიოდა. თავთუხასაც მოსწყინდა ერთფეროვანი ცხოვრება ძილი გაუკურია, გაზაფხულის მოახლოება თუ იგრძობი!

ზამთარი მიღუეულიყო. ჰაერში გაზაფხულის სუნე ტრიალებდა.

დილით საწყობის ქარის ჩხაკუნზე ხორბლის მარცვლებს გამოეღვიძათ თავთუხას თვლი მოსჭრა ღია კარიდან შემოჭრილმა მზის სიკაშკაშემ დატრიალდნენ თავსაფრიალი კოლმურნე ქალები. თავთუხა სხვა მარცვლებთან ერთად წაშლიან ხსნარში გაატარეს, გააშრეს მერე ვველანი ტომრებში ჩაყარეს. პირმოკრული ტომრები მანქანის ძარაზე დააწყვეს და, ჰერი! — კოლმურნეობის მიწვევისსაყენ

ხორბლის მარცვლებს ძალზე მოეწონათ ეს გასყურებება.

სატყობოთ მანქანებმა მიწდორი გადატყეს და იქ მოშლოდინე სათეს მანქანასთან შეტრდნენ. ხორბლით სავეტ ტომრები სათესი მანქანის ბუნერში ჩაყარეს მანქანა თუბუხით დაიძირა ბუნერში ჩაყარის დრის თავთუხას

შემაგულვა კომბაინი შავტუხა ბიჭმა. ცულქი ნიაგი ნახად უწვევად ჯურტი-ფერ ქოჩორს, ოფლით ზეჯაჯაქო მტარულს უგრილებდა.

კოლმეურნეთა სიმურგა-სიცულ-კის-კისსა და ერთმანეთთან შეჯიბრებაში ილეოდა ზაფხულის წარმტაცი დღეები კომბაინი კი მკიდა, ლეწავდა, ანიავებდა. კოლმეურნეები ჩქარობდნენ მოსავლის აღება-დაბინავენს. ხორბლით დატვირთული მანქანები ზედიზედ მიქროდნენ საწყობებისაკენ.

თავთუხას ნამიერს ეგონა, ყველაფერი ამით დამთავრდაო. აბა, რა იცოდა, რომ თავის საამაყო და-ძმასთან ერთად ბინას თესლისთვის განკუთვნილ საწყობში მიუწუნდნენ, ანდა წისქვილის გზას გაუყენებდნენ.

რაც არ იცოდა, იმაზე არცა დარღობდა.

მას მხოლოდ იმის გამო სტკიოდა გული, დიდ მინდორს, მზესა და დედამიწის უბე-კალთას რომ მოაშორეს.

სულ ერთი წუთით მოავლო თვალი გარემოს.

ირგვლივ შავად გადახნული მიწადორი გადაშლილიყო, ყოჩიანებს ია-ია, ფურისულა და გაზაფხულის თვალჭიატა ყვეგიები შესეოდნენ.

ლაბად დაქროდა ცელქი ნიაგი, საჭესთან მჯდარ შავტუხას ქოჩორს უწვევავდა, ოფლით დაცვარულ შუბლს უგრილებდი. ყველაფერი მზის მადლიან შუქს დაემშვენიებინა.

რა კარგი იყო დიდი მიწადორი, მაცოცხლებელი მზე, ანცი ნიაგი!

— უჰ, სული მეხუთება! — დაიკვნესა ბუნკერში ჩაკეტილმა თავთუხამ.

— აჰ სად ჩაკავაწყვდეს! ეი, ვინა ხართ, კარი გაგიღეთ!

— გასაძრომი არსად არის? თავს ვუშველოთ! — ახმაურდნენ მარცვლები. სწორედ ამ დროს ცხაურს თავი აუხადა და მარცვლებმა ერთიმეორის მიყოლებით ძირს იწყეს ცვენა. ისინი მიწაზე ეცემოდნენ და ზედ მიწა ეყრებოდათ. ასე დაითესნენ მარცვლები მიწაში.

იმ დამეს გაავდრდა.

წვიმისაგან დაჯირჯვლებული მარცვლები კანში ვეღარ ეტეოდნენ. სითბომ და ტენმა თავთუხას სიცოცხლის მოზღვავება აგრძნობინა. სიამოვნებისაგან განიშორა, ვიწროდ შემოტმასნილი კანი გასკვდა და იქიდან ნორჩმა ღივმა ანთებული სანთლის წვერივით ამოყო თავი. ჰორიზონტზე შემომდგარმა მზემ ოქროსფერი სხივებით თავთუხას ნორჩი ღივი

მალა ამოზიდა და ღივმა პირველად იხილა ესოდენ ლამაზი ქვეყანა. ლურჯად მოლილევიც ცის კაბადონს ახედა. თვალი მოსჭრა მზის ბრწყინვალეობამ.

ახალშობილი ღივის აზრით, ტყიანი მთაგრეხილების მიღმა, ყინულოვან მწვერვალებთან მთავრდებოდა ქვეყნიერება.

თვალი ჰკიდა დიდი მიწადრის რუხ კაბას, მუწანე ჯეჯილსა და ხეთა კორომებს რომ მოეჩინათ. სადღაც მალდა უზარმაზარი მზე ბრღვილალებდა და მაცოცხლებელ სხივებად ეფურქვებოდა დედამიწას. სანამ ყველაფერს შეხაროდა და შესტრფოდა, თავთუხას სანთლისფერი ღივი მზემ მუწანედ აახახასა.

ჯეჯილმა ზღვასავით იწყო ღელვა, მერე წელში გაიმართა, მტკავლის სიგრძე თავთუხი გამოიბა და მზის სხივისფერი დაიკრა. თავთუხს ძირიდან წვერომდე ერთმანეთზე მიჯრით მიწყობილი პეწაწკინტელა ჯამები ჰქონდა შემორტყმული. ჯამებში ჰყინტი ხორბლის მარცვლები იხსდნენ — ეს ოდოფლერი გახლდათ.

მკათათუფში თითოეულ ჯამში უკვე შეინდის კურკის სიმსხო, მჭერივი მარცვლი იჯდა. თავთუხას თავთავშიც მზის მცხუნვარებით გაწიკწიკებული სამოცი-სამოცდაათი მარცვალი შეგმლოთ დაგეთავალათ.

ყანა დაპურებული იყო. დიდ მინდორზე ზღაპრული რამივით

ჩამჯანობა სიჭყვა პროფესიულ განათლებლა

მეცნიერებისა და ტექნიკის განვითარების დადევანდელ დონეზე, თანამედროვე წარმოებაში მუშისა და ინჟინრის საქმიანობაში საერთო მეტია, ვიდრე განსხვავება. მამაკალში ეს განსხვავება კიდევ უფრო შემცირდება, ამიტომ დღეს მუშას აუცილებლად სჭირდება სრული საშუალო განათლება და საინჟინრო ცოდნის მთავარი ელემენტი. ამიტომაც დაიწყო ამ რამდენიმე წლის წინათ პროფესიულ-ტექნიკური სასწავლებლების გადსვლა სწავლების ახალ, პროგრესულ ფორმაზე. შეიქმნა საშუალო პროფესიულ-ტექნიკური სასწავლებლები. იმ სასწავლებლებში რეკლასამთავრებული მოსწავლეები სრულ, ზოგად საშუალო განათლებასთან ერთად პროფესიასაც იძენენ.

მაგრამ საშუალო პროფესიულ-ტექნიკური სასწავლებელი საშუალო სკოლისა და პროფესიული სასწავლებლის უბრალო შეკავშირებული ნაერთი როდია, პროფესიის შექმნა და მეცნიერების თეორიული საფუძვლების შესწავლა აქ ერთ უწყვეტ პროცესშია პარამონიულად შერწყმული. ზოგადსაგანმანათლებლო საგნების, მეცნიერების თეორიული საფუძვლების შეთვისება ეხმარება მოსწავლეს პროფესიის უკეთ დაუფლებაში, პრაქტიკული სწავლება კი, თავის მხრივ, ხელს უწყობს მათ უფ-

რო ღრმად გაიგონ თეორია. ნათლად გაერკვნენ თეორიის პრაქტიკულად გამოყენების გზებში.

ზოგიერთი მოსწავლე და, რა დასაძალია, ზოგიერთ მოზობელი შეცდომით ფიქრობს, თითქოს პროფტექნიკური სასწავლებელში სწავლა ზღუდავდეს უმაღლესი განათლების მიღების საშუალებას.

საშუალო პროფტექნიკური სასწავლებელი აბიტურიენტების მოსამზადებელი დაწესებულება როდია. ვისაც მსახიობი, ფილოლოგი, ისტორიკოსი ან ფიზიკოსი სურს გახდეს, მან, რა თქმა უნდა, საშუალო სკოლის მეცხრე კლასში უნდა გააგრძელოს სწავლა, მაგრამ ვინც საინჟინრო ან აგრონომიული, საერთოდ ტექნიკური უმაღლესი განათლების მიღებაზე ოცნებობს, თამამად ვურჩევთ სწავლა საშუალო პროფტექნიკური სასწავლებლის მეცხრე კლასში გააგრძელოს. მიუხედავად იმისა, რომ ამ სასწავლებლების ძირითადი მიზანი კვალიფიციური მუშა-სპეციალისტების მომზადებაა, ისინი, როგორც არც ერთი სხვა ტიპის სასწავლო დაწესებულება, შესანიშნავ საფუძველს ქმნიან უმაღლესი საინჟინრო განათლების მისაღებად. წარმოადგინეთ ორი ინჟინერი, რომლებმაც ახლანა დაამთავრეს უმაღლესი სასწავლებელი: ერთი ინსტიტუტში ზოგადსაგანმანათლებლო საშუალო სკო-

ლის მერხიდან მივიდა, მისი, როგორც ინჟინრის ცოდნის მარაგში თეორიული ცოდნა, სულ ცოტა 90-95 პროცენტს შეადგენს, დანარჩენი ინსტიტუტში შეძენილ მცირე პრაქტიკულ ჩვევებს უჭირავს. მეორემ ინსტიტუტამდე საშუალო პროფტექნიკური სასწავლებელი დაამთავრა. ასეთი ინჟინერი არაფრით ჩამოუვარდება თეორიაში პირველს და ამასთანავე მას პრაქტიკული მუშაობის შესანიშნავი სკოლა აქვს გავლილი. ის ინსტიტუტის დამთავრებისთანავე ჩამოყალიბებული ინჟინერია. გასაგებია, რომ მეორე ინჟინერი მეტ წარმატებას მიაღწევს წარმოებაში. ეს ცხოვრების მიერ არაერთგზის არის დამტკიცებული.

შესანიშნავი პერსპექტივები ისახება საშუალო პროფტექნიკური სასწავლებლების იმ კურსდამთავრებულთა წინაშე, რომლებიც უშუალოდ წარმოებაში მიდიან სამუშაოდ. ისინი უფრო სწრაფად იზრდებიან, როგორც სპეციალისტები, მეტ წარმატებებს აღწევენ შრომაში.

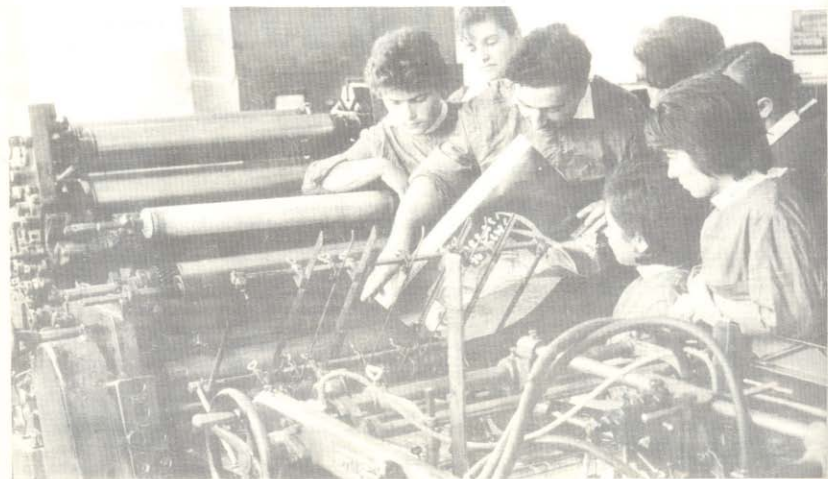
სპეციალისტებმა გამოიანგარიშეს, რომ საშუალო პროფტექნიკურ სასწავლებლიდან მოსული მუშა მჭიდროდ უკავშირდება წინდებულ პროდუქციას უშვებს, ვიდრე უმაღლესი სპეციალობა მოკლევადიან კურსებზე შეიძინა. მეტია მათი გამოუმუშავებუც. საკვალიფიკაციო თანრიგს ისინი 2-3-ჯერ სწრაფად იმაღლებენ. საწარმოო ორგანიზაციათა ხელმძღვანელები უპირველესად ჩვენნი სასწავლებლების კურსდამთავრებულებს უწევენ რეკომენდაციას უმაღლესი სასწავლებლების სადაოს დასწრებულ განყოფილებებზე სწავლის განსაგრძობად.

საშუალო სკოლის მოსწავლეები, განსაკუთრებით ისინი, ვინც მერვე კლასს ამთავრებს, სულ უფრო ხშირად უფიქრდებიან მომავლის რომელი გზა აირჩიონ, სად განაგრძონ სწავლა: მშობლიური სკოლის IX კლასში, თუ ახლავ იზრუნონ პროფესიული განათლების მიღებაზე? მაგრამ რა იციან ჩვენმა მერვეკლასელებმა პროფესიულ განათლებაზე? წუთით გადადეთ ჟურნალი და ჩამოთვალეთ, რამდენ პროფესიას იცნობთ. შეიძლება გაიხსენოთ რამდენიმე მათგანი, უფრო სწორად, მათი დასახელება, მაგრამ მათი დახასიათება ვერც კი მოახერხოთ. ამიტომაც საჭიროა, მერვე კლასში კი არა, უფრო ადრე ჩაუფიქრდეთ, რა არის პროფესიული განათლება, რა არის ესა თუ ის პროფესია, რომელი პროფესიის ათვისებისათვის ვარ მე უფრო მეტად მზად?

სამწუხაროდ, ჩვენი მოსწავლეების გარკვეული ნაწილი სერიოზულად როდი ეკიდება პროფესიის არჩევის საქმეს.

პროფესიის არჩევა მომავალი ცხოვრების გზის არჩევაა, პროფესიის შეძენა კი — ადამიანის მეორედ დაბადება.

ძნელია დაასახელო რაიმე უფრო მნიშვნელოვანი და სერიოზული, ვიდრე ადამიანის მიერ ცხოვრების გზის არჩევა. მომავალი პროფესიის არჩევით ადამიანი ირჩევთავის ადგილს საზოგადოებაში, და იმის მიხედვით, თუ რამდენად სწორად არის გაკეთებული ეს არჩევანი, იცვბ

ან აგებს, როგორც საზოგადოება, ასევე თვითონ ადამიანი.

პროფესიის არასწორად, საყუთარი ცოდნის, შესაძლებლობისა და მიდრეკილების გაუთვალისწინებლად, საზოგადოების მოთხოვნილების, სახალხო მეურნეობის პერსპექტივების გაუთვალისწინებლად არჩევა არაერთგზის ყოფილა ბევრი ახალგაზრდის ჩამორჩენისა და საყუთარი საქმით, ცხოვრებით უკმაყოფილების მიზეზი. ბოლო პროფესიის გამოცვლა, როდესაც მის შეძენას უკვე შეათე მრავალი წელიწადი, ადვილი საქმე როდია!

მაგრამ დავუბრუნდეთ ჩვენი საუბრის მთავარ თემს — პროფესიულ-ტექნიკურ სასწავლებლებს, პროფესიულ განათლებას.

ახალი, 1976-1977 სასწავლო წლისათვის პროფტექ-სასწავლებლების რიცხვი 97-ს მიაღწევს. ამ სასწავლებ-

ზადებენ. ბოლო წლებში ამ სასწავლებლებში მოსწავლეთა მიღება საკონკურსო შერჩევით ხდება, ამჟამად დღისა მსურველთა რიცხვი.

გაგონათა ასპარეზო მსუბუქი და კვიბის მრეწველობის, საყოფაცხოვრებო მომსახურების პროფესიებია. დღეს ვერ ნახავთ რესპუბლიკის სახალხო მეურნეობის ამ დარგების საწარმოს, სადაც პროფტექნიკური სასწავლებლების კურსდამთავრებულები არ შრომობდნენ.

მოკმედეგის რა ასპარეზი იშლება მიმდინარე ხუთწლიელ მომენტების წინაშე? მეთუ ხუთწლიდი ხომ აღმშენებლობისა და ხარისხის მართვითაა! აშენდება მილიონობით კვადრატული მეტრი საცხოვრებელი ზინა, ქარხნები, ფაბრიკები, რკინიგზები, ზიდეები, კულტურის სახლები და სტადიონები, ის რაც ბევრ და ბევრ თაობას მოემსახურება და როგორც დღევანდელი დროის ძეგლი დარჩება შთამომავლობას. მარტაც რომ საშაყუა იყო ამ დიდი ეროვნული საქმის თანამონაწილე!

შუქმდეგელია საყურანლო წერილში ოლაპარაკო ყველა პროფესიაზე, საზოგადოებრივი საქმიანობის ყველა ფეროზე, სადაც თავიანთი ცოდნა და მონდომება შეუძლიათ გამოიყენონ სკოლისა და პროფტექნიკური სასწავლებლის მოსწავლეებმა, მათ, ვინც უნდა შეცვალოს საუყურის ბოლო მეოთხედში ჩვენი სახელოვანი შრომის ვეტირანები.

„ა თასზე მეტ ახალგაზრდა მუშა-სპეციალისტს აზადებენ ყოველწლიურად პროფესიულ-ტექნიკური განათლების სასწავლებლები. მომავალში მათი რიცხვი გაროკცდება. მეთუ ხუთწლიელში ოცდაათი ახალი პროფტექნიკური სასწავლებელი შეემატება რესპუბლიკას. ამ სასწავლებლებში ყველა პირბა იქნება იმისათვის, რომ ახალგაზრდამ შეიძინოს სრული საშუალო განათლება. ღრმა პროფესიული ცოდნა, მიიღოს იდეური და ფიზიკური სრობა.“

ჩვენი საშუალო პროფტექნიკური სასწავლებლები უკვე გადავიდნენ სწავლის კაბინეტურ სისტემაზე. ეს ნიშნავს, რომ ყველა ზოგადსაგანმანათლებლო და თეორიულ დისციპლინაში მეცადინეობა ამ საქმისათვის განკუთვნილ კაბინეტში, ლაბორატორიაში ტარდება.

მოსწავლეთა პროფესიულ განათლებას ემსახურებიან თანამედროვე მანქანებით, ჩარხებით, დანადგარებით აღჭურვილი სასწავლო სახელოსნოები.

სასწავლებლებში მოღვაწეობენ შესანიშნავი პედაგოგები, ინჟინრები, საწარმოო სწავლების ოსტატები.

საკმარისია ჩამოვთვალოთ სოციალისტური შრომის გმირების: ეთერ სოლომონისა, ოსტე ბაზაჩაძის, შოთა ფირცხალავას, გრიგოლ ბოგვარაძის, ალექსანდრა გამყრელიძის, კონსტანტინე მდივნის, ბორის ვაშაქიძის, დავით ბაღდაძის, გრიგოლ დოლონაძის, ივანე ბაღოშვილის, ნიკოლოზ მედიოშვილის, ლენინური პრემიის ლაურეატის პავლე წერეთლის სახელები. ამ გვარებით ამაყობს არა მარტო პროფესიულ-ტექნიკური განათლების სასწავლებლები, არამედ მთელი რესპუბლიკა. აქედან ნათელია, თუ რა დიდ სამოღვაწეო ასპარეზზე ვაყუთ ჩვენი ახალგაზრდობა პროფესიულ განათლების სკოლებს. მათ უნდა ზაძედეს ყველა მოსწავლენ, ყველა ახალგაზრდა, ვისაც სურს მოძებნოს თავისი ადვილი ჩვენი საზოგადოებაში, აიარის ცხოვრებაში სწორი გზა. განიცადოს კაცური შრომისა და ცხოვრების სიხარული.

ლებში ორასზე მეტ პროფესიას ასწავლიან. არ არსებობს საქართველოში სახალხო მეურნეობის დარგი, არ არსებობს საწარმო, რომელთათვის არ მზადდებოდეს მაღალკვალიფიციური სპეციალისტები.

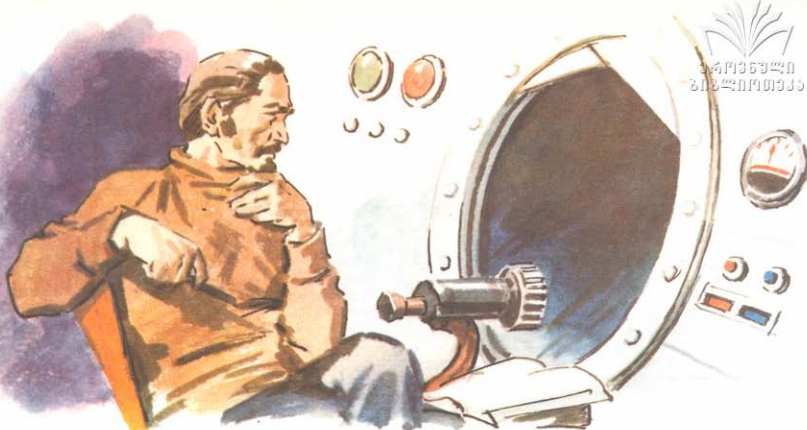
სოფლის მეურნეობა საქართველოს სახალხო მეურნეობის წამყვანი დარგია. ამიტომ განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა სოფლისათვის საჭირო, სოფელში გამოსადეგი სპეციალისტების აღზრდას. დღევანდელ სოფელში ყველაზე პოპულარული პიროვნება მექანიზატორია: ტრაქტორისტი, კომბაინერი, ჩაის სარევი მანქანის მძღოლი, მეცხოველეობის ფერმის ოპერატორი.

სულ ცოტა ხნის წინათ დამიანს ესამუშეოდა, ყალბად ეჩვენებოდა სიტყვათა ასეთი კავშირი — „მეცხოველეობის ოპერატორი“. იგი თანამედროვე ქარხანა-ფაბრიკებისათვის დამახასიათებელი პროფესიაა და ასეთი პროფესია შემოიჭრა მეცხოველეობაშიც, რადგან დღევანდელი საკონლის გასასუქებელი ან შეფერინებლების ფერმა, სამარწველო საწარმო უფროა, ვიდრე სასოფლო-სამეურნეო. აი როგორ შეიჭრა ტექნიკა და ავტომატიკა ჩვენი სოფლის მეურნეობაში!

მრეწველობაში წამყვანი დარგი მანქანათმშენებლობაა. მანქანათმშენებლობაში წამყვანი კი ლიონდამამუშავებლის, მდარავის, ბარატისა და ამწყობი ზეინკლის პროფესიაა. ამ პროფესიათა პრესტიჟი განსაკუთრებით ამაღლდა ამ ბოლო წლებში. ამიტომაც არც ისე ადვილია ჩაირიცხო პათოქის № 1, ქუთაისის № 4, თბილისის № 5, 6, 38, წულუკიძის № 8 პროფტექნიკურ სასწავლებლებში, სადაც ამ პროფესიის სპეციალისტებს ამ-

ამირან შენაშვილი,

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს პროფტექნიკური განათლების სახ. კომიტეტის კოლეგიის წევრი, ქ. თბილისის პროფგანათლების განყოფილების გამგე.

Cogito ergo zum!

ნუგზარ ანუხაზაძე

ფანტასტიკური მოთხრობა

მხატვარი რამზა ცაყაჩიანიძე.

1. ორიოდე სიტყვა შემთხვევის სიბრძნავის

ბატონო ჩემო, თქვენ ალბათ უკვე შენიშნავდით, რომ ჩემი მოთხრობების დიდი უმრავლესობა იახტა „ფარნავაზით“ მოგზაურობისას მომხდარ რაიმე შემთხვევასთან არის დაკავშირებული. საესეზო შემთხვევით მოვხვდები, მაგალითად, პლანეტა ვაიდაზე, სადაც ხათუნა ხავთასის ნათელი სულის ერთ სხივს წაეაწყდი; ან კიდევ, სულაც არ უაპირებდი აინემრაზე დაშვებას, დედამიწის კოსმოდრომის ტექნიკოსს რეგენერატორის დეტალები რომ არ არეოდა, ასევე შემთხვევითი იყო ჩემი ვიზიტი პლანეტა ილისზეც; ხომ შეიძლება, სულ რაღაც ნახევარი საათით აღრე გაშველო ის სექტორი, სადაც ამჟამად „სიუ-5“ ატომურპრაივიანი კრიისერი მამაკურად ებრძოდა სიცილიოს ანრდისს, და მე აღარ მომეცემოდა პეროვიან პილასთან — უმშვენიერეს და უხანუს იდისელ ქალიშვილთან შეხვედრის საშუალება.

მაგრამ, თქვენ წარმოიდგინეთ, ეს გარემოება სულაც არ მაფიქრებს და არ მუშინია იმ კრიტიკოსებისა, რომლებმაც შეიძლება საქვეყნოდ მივიციინო შემთხვევებისადმი ასეთი მიდრეკილება და დელიკატურად შემახსენონ ძველი ხალხური თეზისი — „შემთხვევა ბრძაო“. ასან კი ორი მიზეზი აქვს: ა) ჩემი მოთხრობების თემად შეგნებულად ავირჩიე შემთხვევები, რადგან სწორედ მათთან არის დაკავშირებული მოულოდნელი, გაუთვალისწინებელი, საინტერესო სიტუაციები, ასე ვთქვათ, მზამზარეული სიუჟეტები; რაც შეეხება აუცილებლობას და კანონზომიერების კატეგორიებს, დაინტერესებულნი

შემთხვევი მსგელობას მათ შესახებ ჩემს მეცნიერულ სტატიებსა და სამეცნიერო-პოპულარულ წიგნებში იპოვის. ბ) შემთხვევითობა, ბოლოს და ბოლოს, იგივე აუცილებლობაა. აუცილებელი და შემთხვევითი ერთი მთელნის ორი მხარეა. აუცილებლობა მხოლოდ შემთხვევით მოვლენებში შედგენდება; მოვლენა, რომელიც სამყაროს გარკვეულ წერტილში და დროის გარკვეულ მომენტში ხდება, შეიძლება შემთხვევითობად მოგვეჩვენოს, სინამდვილეში კი იგი სწორედ რაღაც კანონზომიერებამ განაპირობა; ცხადია, არსებობდა მიზეზი, რომელსაც ეს, ასე ვთქვათ, შემთხვევა აუცილებელ შედეგად უნდა მოჰყოლოდა. რაიმე მიზეზის შედეგი კი არ შეიძლება შემთხვევითი იყოს, ვინაიდან შედეგი იმთავითვე, თვით მიზეზშივე მოცემული.

„ის გარემოება, რომ მუხუდის ამ ჭოტში არის ხუთი და არა ოთხი ან ექვსი მარცვლი, რომ ამ ძაღლის კუდი არც ერთი ნახით არც გრძელია და არც მოკლე, რომ წლულს ფუტკარბა გაანაყოფიერა სამყაროს ეს და არა ის ყვეოლი და გაანაყოფიერა სწორედ ამ ფუტკარბა და ამა და ამ გარკვეულ დროს... — ყველა ის ისეთი ფაქტებია, რომლებიც მიზეზისა და შედეგის ისეთი უკონო ვადამბელობისაგან ურყევი აუცილებლობით წარმოდგარა და ამასთან ისე, რომ აირის ის გროვა, საიდანაც მზის სისტემა წარმოიშვა, ისე იყო მოწყობილი, რომ ეს მოვლენები სწორედ ასე უნდა მომხდარიყო და არა სხვანაირად“.

(ამონაწერი ფ. ენგელსის „ზუნების დიალექტიკიდან“, XIX საუკუნის მეორე ნახევარი).

ამ თემაზე სიტყვა ასე იშობა გამოგრძელდა, რომ წინამდებარე ამბავსაც შემოხვევა, უფრო ზუსტად, შემოხვევათა მთელი ჩაკვი დაედო საფუძვლად.

2. „მეხისის, მოვლინარს“

ეს ამბავი, ბატონო ჩემო, „კოსმოსურ მოვალეობათა ენციკლოპედიური მატრიასის“ 69-ე ტომში (გვ. 598) „ფარნავაზის“ მე-7 რეისად არის ჩაწერილი. თუ დანიტერესდებით და იმ ტომს გადმოიღო. ვახოვი დიდ ყურადღებას ნუ მიაქცევთ სიტყვებს: „შხოლოდ ასტრონავტ უტა ფოზის მიხედვითობამ, განსწავლეთობამ და მაღალმა პრაქტიკულმა დონემ...“ და ასე შემდეგ... საქმე ის არის, რომ, როგორც აღრევე მითქვამს, ვახსიეთობებულ არაფერს გამოცემა და ჩემს ადგილას სხვაკაცევე მოიტყვედა. ამირაგვი, მე მეორისა, სულაც არ იყო საჭირო ქება-დიდება, რომელიც სტატიის ავტორმა ჩემთვის გამოიშტა, საერთოდ, ვფიქრობ, ამგვარი ტონი ყველაზე ნაყლებად შეეფერება ისეთ სერიოზული გამოცემას, როგორც „კოსმოსურ მოვალეობათა ენციკლოპედიური მატრიასი“ გახლავთ. მართლაცდა, სად — მატრიასე და სად — ენციკედი!

R-383 სექტორის ცვლევით რააც შეშვიდე რეისის პროცესის შეადგენდა, მთელი 2447 წელი და 2448 წლის გაზაფხულის ნაწილი მოვალეობაზე. გამოცეცეცებით, ფრიადავილი, მაგრამ, სამაგიეროდ, ცვლევის შედეგებით ძალზე ცაყოფიერი დაერჩია. ჰოდა, „ფარნავაზი“ მისი სისტემისაგან შემოვარბუნე თუ არა, მაშინვე მოპოვებულ მასალის დამუშავებას მოელოდ ხელი იმის ნაცვლად, რომ ანაბოზს მიეცემოდო და დღემდეაღად გადაჭიმული სამწლიანი სივრცე გულიან ძილში გადამეფრინა. ვარდა ამისა, დროს მოვების მიზნით შორ გზას ახლო გზა ვარჩიე და იახტას ნაყლებად შესწავლილი ზონისაგან მივეცი გეზი.

R-384 სექტორში შევიდი თუ არა, RT Cop ცვლევის ჩაყვრად, რომლის პერიოდულობა 5 საათსა და 55 წუთს უდრის.

„1784 წელს 19 წლის პოლანდიელმა ასტრონომმა: ჯონ ჰედრაიამა ლონდონის სამეფო საზოგადოებას წარუდგინა ბრწყინვალე გამოკვლევა ცვეფვის დელტის ვარსკვლავური ელვარების პერიოდულ ცვლებადობათა შესახებ: 5 დღე-ღამის, 8 საათის, 52 წუთისა და 48 წუთის პერიოდით ცვეფვის დელტა რეგულარულად იცვლება თავის ელვარებას.“

... ჯონ ჰედრაიკი ბავშვობიდანვე განირჩეოდა თანადროდვე ტოლთაგან. იგი მუდამ მარტო თამაშობდა, ყურადღებას არ აქცევდა, რა ხდებოდა მის გარშემო, რადგან... დაბადებით ყრუ-მუნჯი იყო, ამ ნაკლის მიუხედავად მან ბრწყინვალე განათლება მიიღო ინგლისში, 17 წლის ჯონის სახელს უკვე მსოფლიოს ყველა ასტრონომი იცნობდა. 21 წლისა კი ვარდაიცვალა...

ჰედრაიამა ფაქტურად ცვლებად ვარსკვლავთა მთელი ახალი კლასი აღმოაჩინა, რომელსაც, პირველდამიხეილი ვარსკვლავის მიხედვით, ცემადეზების კლასი ეწოდა...“

(ამონაწერი ჭველი, ვლამეობეული წიგნიდან).

RT Cop ცვეფვის ვარშემო 17 დიდ-პატარა პლანეტა უელის ხორბოს. ჩემმა ჰეკინამა კომპიუტერში „ფარნავაზი“ მეათე და მეათეობეტი პლანეტათა შორის ვადაშელოდი, მილიონნახევარი კილომეტრის სივანის „დერეფნისაგან“ წარამართა. თითქმის ყველაფერი რიგზე იყო,

მაგრამ სწორედ მაშინ, როცა მხარამარცხნივ და მარჯვნივ ორივე პლანეტა თითქმის ჩვენებურ მთაობისაგან: აკამსებდა, ასტრონომების კოსმოსურ კარავის წინაგაყვითი კოდეე კარგი, კომპიუტერმა ეს შეწყვიტა. მენიშმა, ისე რომ, პლანეტარობის ჩართვა არც დამეორებია. „ფარნავაზმა“ მეფერობა ვაუზნა მარცხნივ და ხეთიოდვე საათი ამ მიმართულებით იფრინა, როცა მეათე პლანეტამდე სულ რაღაც ოთხი ათასამდე კილომეტრი დაჩა, ასტრონომების ფრონტსაც ვაყვითი. და ის იყო იახტა ძველ ვებს უნდა დაბრუნებოდა, რომ სალონში უჩვეულო სივანლი გაისმა.

უჩვეულო-მეთუი, ვამბობ, რადგან ჩემი კოსმოსური ოდენის მანძილზე ეს სივანლი პირველად ვაგივიცნობით კი აღრევე ვიცნობდი, ჭერი კიდეე მოწყაფობისა შემასწავლეს მისი მიღებისა და ვადაცების წესები. ვინადაც იგი სავალდებულო და ერთბაისა NR მიკროსკოპიკაის პლანეტისათვის.

სამი წერტილი, სამი ტრეე, სამი წერტილი... სამი წერტილი, სამი ტრეე, სამი წერტილი... Sos! Sos! Sos! აბეჭვი ჰგონია, რომ Sos პირველი ასოებია ინგლისური ფრანზისა Save Our Souls (ჩხენიო ჩხენიო სულელები), ან Save Our Ship (ჩხენიო ჩხენიო ვაღი-სინამდვილეში Sos არის მოკლე, რატომღაც რადიოსივანლა, რომელშიც ამ ფრანზისთან საერთო არაფერი აქვს. იგი ვაუშუარავდაც ვასაგებია, მის გადაცემა და მიღება შეიძლება სწრაფად და ადვილად, ვადაცემა შეუძლებლად. ბგერათა შორის უკაუზოდ, ყველა ქვეყნისა და ხმამაღლის რადიოსადგურებმა ეს სივანლი რიგვარზე უნდა მიიღონ საერთაშორისო შეთანხმების თანახმად. Sos სივანლისთვის განთავსდებულა 500 კილოპერტინი სის-შირის არხი და სხვა ვადაცემაში ამ სიზპირზე სის-ტრეად აერძალა...“

(ამონაწერი XX საუფუნის მეორე ნახევრის ერთ-ერთი კომუდარული წიგნიდან).

მეორე აღრეე ვახოვობით, „ფარნავაზის“ მთავარ სალონში ხათენა ხათისას სასხლოერი დადალების დღეებზე ნაწუქარი ადამისდროინდელი რადიომიმულები მიღება-მეთუი. მართალია, არსებობს ევროპის სხვა უფრო თანამედროვე საშუალებები (რომლებსაც, სხვათა შორის, საქაო წარმატებით ვიყენებ საქორეებისა), მაგრამ ხათენას ნაქონ რადიომიმულებს ვერა და ვერ შევივლი, მისი ისარი მუდამ ხუთას კილომეტრთან დაიაზონში მიყენია და რაოდენ ნიშანდობლივია, რომ განწირულთა ძახილი სწორედ ამ მიმდებლამ მომივლინა.

თუმცა თითქმის უკვებეცხლად ვიცილი, საიდანაც მოდიოდა სივანლი, მაინც ინტუიციას არ ვენებ და დაუყოვნებლო განსწავლზე შევნივქე. ჰელევატორმა და-ნიშნა, Sos სივანლის წყარო RT Cop ცვეფიდის მეათე პლანეტაზე იყოფებოდა.

მაშინვე ვარსკვლავთკატალოგს ვეყო, ბედად, ჩემი ცვეფილი სწრაფად ვიპოვე, მაგრამ იმდენი გამიკრევედა — მის პლანეტათა სისტემაზე კატალოგში მტკბედუნენი ცნობები აღმოჩნდა დაეადგინე ბოლოდ ის, რომ, ვილენ ანდრევეის ექსპლეთიკის ცნობით, მეათე პლანეტაზე, რომელიც R-384-A-3 სახელით იყო აღნიშნული,

1 | პლანეტარიონ — ქვემები, რომელიც პლანეტის ცვატებს ისერის მისი ძირითადი დანიშნულება კოსმოსური ხომალდის გზის გაწეუნდა ასტრონომებისგან ფანც).

2 | მთენებე — უკუნე კოსმოსის ისრის მიმართულებასა და იმ მიმართულებას შორის, რომლის გაყოლებითაც ჩანს სავანი ან ისმის ბგერა.

საქართველოში

ნორმალური ატმოსფერო და ხშირი, ნარევიანი მკენარული საფარი არსებობდა. ცხველითა სმაყარო კი მხოლოდ ერთპირიანი ორგანიზებით იყო წარმოდგენილი. ამვე ცხოვრებას ადასტურებდა ექსპედიციის „ნავსაყო“, რომელიც პლანეტას სამი წლის შემდეგ ეწვია.

უნებლით ვამელომა, როცა წარმოვიდგინე მორხეს აპარატთან მიმდებარე შემოთრებული ბაქტერია და ინფუზორია, მაგრამ მაშინვე მივლოდე, რადგან მოულოდნელად ექვმა ვამყარა — ვითურც ეს ძახილი კოსმოსური კონტაქტით დასმებული რომელიმე ხომალდის ექსპანსიული ამოკვეთა-მეთქი. ან ხომ შეიძლება ვიფიქროთ რომ ექვსაქის ნაწილმა პლანეტაზე დაშვებით მიხარება და სივანლასც ის გზავნის.

ახლა, ბატონო ჩემო, გულზე ხელი დაიდეთ და მიპასუხეთ, რას იხამებთ, ჩემს ადვოკატს რომ ყოფილიყო ვით? ვითომ უდრტივებულ და აუღლებელად განაგრძობდით გზას? რა თქმა უნდა, მაგრამ რეზიტი ჩაწერილი SOS სივანლის წამლა არავითარ სინეფესთან არ არის დაყვარებული, მაგრამ მერე, დედადოვრე დაბრუნებულს, მოგასვენებდათ კი სინეფეს იმის გამო, რომ ვიღაც გაიკრეხებულს ხელი არ გაუწოდეთ? გაძღლებდით კი ყალბე შემადგარი სინდისის ქენჯნას?

ვეკვებ, ბატონო ჩემო, ვეკვობ...
და მე თითქმის დაუყოვნებლივ, უყოყმანოდ გადაწყვიტე რის, რასაც ჩემს მდგომარეობაში თქვენც გადაწყვიტდით: „ფარნახანი“ დავამუხრე და პლაგეტიც ახლო ორბიტაზე გადავიყვანე, თანაც 500 კილომეტრიან დაიპაზონში მორხეს ანბანით განუწყვეტლად გადავიქმე: „მესმის, მოვლევარ...“ ევევი არ შეაჩებოდა, რომ მას, ვინც SOS სივანლის დაიწმულემა და გადაცემა უცლად, ჩვენი მკროსოციაციის ერთიანი ენაც კარგად ეციდინებოდა.

ვიღრე „ფარნახანი“ პლანეტაზე დადებოდა (ჩემმა ქვეყანმა კომპიუტერმა და შევინი ტრანეკტორის გამოთვლას სულ რაღაც ას ოცი წამი მოაღწია), კიდევ ერთხელ გადავხედე ვარსკვლავთგაბლოგის ძუნწ მოხაყემს, რომლებიც ას-ასოცი წლის წინაინდვი გამოკვლევებს ეყრდნობდნენ. რა თქმა უნდა, სასაცილო ოქენებდა გაფორმებაც, ან ერთი საუკუნის მანძილზე ის პირველყოფილი სიცოცხლე იმდენად ვინაიარდა, ევეკტრომაგნიტური ტალღების საიდუმლოებასაც კი ჩასწვდაო (SOS სივანლის წარმოუდგენელი დათხვევაზე თვალიც რომ დავხუჭობ), მაგრამ ხომ შეიძლება...

და უცებ მოულოდნელმა იდეამ სუნთქვა შემიკრა: მართლაც, ხომ შეიძლება, რომ R-384-A-3 პლანეტის კოლუმბუს ან ცთომილზე ჩვენების წარმოუდგენელი, აქამდე არნახული, სხვაგანაზომილიანი, მაღალგანვითარებული გონიერი სიცოცხლე დახვდეთ, რომელიც მხოლოდ მისთვის ცნობილი მიზეზების გამო, დედადოვრელებთან კონტაქტს დამყარება არ მოისურვა და ხრდილში ყოფნა არჩია. ჩვენს ასტრონავტებს კი ხელში მარტო ვიფრესები, ბაქტერიები და ინფუზორიები შეჩაო.

საკვებით შესაძლებელია, რომ მზის სისტემის პლანეტებზე და სამყაროს სხვა ადგილებში არსებობდნენ სიცოცხლე და ცხოვრობდნენ გონიერი არსებანი, — თქვა ვლადიმერ ილიას ძემ. — შესაძლებელია, რომ მოციქული პლანეტის მიზიდულობის ძალაზე, სპეციფიკურ ატმოსფეროსა და სხვა პირობებზე დამოკიდებულებით ეს გონიერი არსებანი ვარსაწყაროს აღიქვამდნენ სხვა გრძნობებით, რომლებიც ჩვენს გრძნობათაგან მნიშვნელოვნად განსხვავდებიან...

ვინ იცის, იმ ორიოდ საათის მანძილზე რა ახრი აღარ დაეშადა. მაგრამ ნათქვამია — ციცი ბეჭობდა და ღმერთი იცინოდა. ახლაც უხეტლად ამინდაც ეს ახდაცა.

„ფარნახანი“ კვლევას მოაუკვებოდა და ხელს ეშვებოდა. ქვევით ტყის ვეება მასივი იყო გაღაძული. მერე ტყე უეცრად დაბალბში გაშენებული მოზრდილი ქალაქი გამოჩნდა, რომლის მიხანულბმა მაშინვე მცენო.

— რა უცნაურობა! — ვთქვი ხომალდს. — დედადოვრე ვაზე ხომ არ დაბრუნდეთ? თუ სიზმარში ვარ? ღმერთო ჩემო, როგორ ჰყავს ტროის ეს ქალაქი!..

არა, ეს სიზმარი არ იყო, პულტზე მწვანე ნათურა აინთო — ვიღაც კავშირს მოითხოვდა. უეცრად მორხეს მოხებრზე და სალონში მაშინვე ვისმაც ჩვენი მკროსოციაციის ერთიანი ენაზე თანაბარი, უნისოციაციო, მაგრამ მოთხზვნი და მბრანებლური ხმით ნათქვამი რამდენიმე წინადადება:

— თქვენთვის განთავსებულბულია მოედანი დედაქალაქის სამხრეთ-აღმოსავლეთ აეროდრომზე. გვირძალბება ქალაქის ფარგლებში ოც კილომეტრზე უფრო დაბლა ვერცა. წინადადება გეძლევათ დადროისთანავე; დატოვით ხომალდი და მაშინვე გამოცხადდეთ უხეჩესთან.

მართალი ვითხრათ, არ მომეწონა არც მოლაპარაკის კატეგორიული კილო, არც ნათქვამის შინაარსი და არც ვიღაც უხეჩესთან გამოცხადების აუცილებლობა. ჩადაც არ ჩანდა, რომ ქალაქს რაიმე უქირადა, ყოველ შემთხვევაში, არ იგრძნობოდა რომ მშველელის მოსვლა განაპირობდეთ. ამაღ, ცოტა არ იყოს, შემაძვრონდა სხვადასხვა მიულოდნლობათაგან დახვეწილი რომ ყოფილიყო, ჩემი ნაცდით ბიოკომბინეზონი გადავიცვი და ასტრონავტის ფორმის კოსტუმში გამოვიწყე. ქამარზე ლაზერის ჩამოვიყვანი, ხოლო გულის ვინაში ავტოკალმის ფორმის პარალელბატორი ჩავდე. საათის სამაჯურზე მინიატურული რაჯო მივიმაგრე, რომლის საშუალებითაც ყოველ წამს და ნებისმიერი მანძილიდან შემიძლიო „ფარნახანი“ დავაფიქვებო.

ამასობაში იახტა რბილად, შეუმჩნეველად შევიო აეროდრომის ზედაპირს და მყისვე სიჩუმე ჩამოვარდა. ისეთი სიჩუმე, რომ ყურებმა შევილო დამიწყო. ილუმინატორიდან დავინახე, როგორ გამოეყო მთავარი შენობის ჩრდილს და ჩემკენ გამოეშურა ყვითლად შედებილი თვითმავალი ტრაბი. უცებ აღმოვჩინე, რომ ირავლიე ყველაფერს მშორევი ეფფერვი ედო: შენობის ფსადი მინისა და ალუმინისაგან იყო ნაგები, აეროდრომის სხვადასხვა ფერის ბეტონის ზოლები პორიზონტბად გადაქიმულიყო და პერსპექტივაში იყარგებოდა, ჩემკენ მომავალი ტრაბი პარხის ორლის აეროპორტში ნანახ ტრაბის ტყუპისცალი იყო, ხოლო მძილოს, რომელიც მას მართავდა, ჩემგან და თქვენგან ვერ გამოარჩევიდით.

— არა, ჩემს თავს რაღაც ამბავია! — ისევ ხმაძაღლა ვთქვი მე. — ასეთი რომ მარტო სიზმარი შეიძლება მოხდეს... ან, ოქენებ, რაღაც სასწაულოთ დედადოვრეს დავეუბრენდი...

დედურბა ისევ მოვთავსიევი და უცებ აეროპორტის აღმინისტრაციული შენობის ფსადლს თავზე თვალი მივეკარი ოქროსფერ წარწერას: „სტატანსი“.

1 პარალელბატორი — იარაღი, რომელსაც შეუძლია ამა თუ იმ ორგანოს ან მიწილ სხეულს ხანგრძლივი დროით მწყობრიდან გამოყვანა (ფანტ).

საქართველო
საბჭოთა კავშირი

— სტატანუსი? — ზღაპრული თორმეტთავიანი უბ-
ჩხელის დანახვა ალბათ უფრო ნაყლებ გამიკვირდებო-
და. — სტატანუსი? სტატანუსი ხომ...

„სტატანუსი (ლათ. Statanus) — ბავშვის პირ-
ველი ნაბიჯების მფარველი რომაული ღვთაება“.
(მონაწერი მითოლოგიური ლექსიკონის, XX სე-
კუნდის 70-იანი წლები).

— სტატანუსი... სად ეს უცხო პლანეტა და სად
ლათინური? ან იქნებ უკვე სულელში ვაპო? თუ ესეც
დამთხვევაა? მერამდენო? — ჩავბუტბუტე და ვაგლ-
ლისებულმა... აოც კი ვუკი, ვისზე ახ რაზე? — ვადაჯ-
რით და უყოყმანოდ გადავივი მთავარი კარის სახე-
ლური ზღურბლზე მხოლოდ წამით შევდგე სწრაფი
მზერა მოვავლე იჭაბურბას, გარემო ვაქვამა სინათლი-
იყო სავსე. უცხო პლანეტის ატმოსფერო ჩემთვის უც-
ნობ სუბილუბას გაველბოთა. ამ ძლიერი სინათლისა და
სურნელებისაგან თავბრუც კი დამესხა, მაგრამ გონს
მალე მოვიღი. ტრამს ფეხი დავადვი და ჩემი იბბის კა-
რი მოვიწვი. საცემმა მელიდიდიად დაჩაჩაღა.

ქვევით აეროდრომის ორი მოსამსახურე ნელოდებო-
და. ტრამპი რომ ჩავიარე და მათ შევხვედი. შეცვებულ-
სავით გამაყრუოლა. ისე ჰგავდნენ ტოკიოს საერთაშო-
რისო აეროპორტის თანამშრომლებს. ოღონდ ფორმა
ეცვათ სხეფანაო და თავიკ რალაცნარად ცივად. ამაყად
ეჩიოათ. მიწაზე ფეხი დავადვი თუ არა, მაუკბენა ხე-
ლისგულე წინ ვავიჭვირა და მკაფიოდ. თითქმის დამა-
ცვლით წარმოვთქვი NR მეკროსასტაციის წევრთათ-
ვის სავალდებულო. ერთიანი საღმისი ფორმელა. მათ
პასუბი არ ვაუცვიათ. ოღნავ შესამჩნევად თავი დამკურს
მხოლოდ. აქეთიკით ამომიღდნენ და მოხდენილი ვეს-
ტით აღმინ-სტრაციული შენობისაგან მიმოითთვის. ვა-
თვიკრდა. მაგამ თავი შევიკავე. ათაფერი მიოქვამს.
მზრები ავიჩეჩე და ნაბიჯი ვადავდე. ასე. პატრიპოვიით
მიმაცილეს შენობისათან. ვავიარეთ ვესტრიბიული. მოსაყ-
დელი დარბაზი. ისეც ვესტრიბიული და მეორე მხარეს.
მტრედისფერი ფილებით მოპარკეთებულ მოედანზე ვა-
მვლით. RT Cop ცეფვილი. აქამდე ცაზე ჩვეებურ მხე-
სავით რომ ბრდღვიალბებდა, ხელიხელ მიიბზნდა და ათე-
მარეს ავებდითი რუბი ფერი ვადაეკრა. ხეთა ფოთლებ-
ამრიალდა — ნიავება დაეჭროლა და. ალბათ. ავროლდა
კიდეც. მაგრამ მე ეს არ მიგრძინა: ჩემი ბიოკონბინეზონი
არა მარტო მექმნიერი ზემოქმედებისაგან მიცავდა.

STA

არამედ ტემერატურის ცვალებადობისაგანაც მიფარავდა.

— კი მაგრამ, საით მივდივართ? — ვიკითხე, როცა დუმილი აუტანელი გახდა. გლიზიანება ალბათ ხმაშიც შემეტყუო და კილოშიც. — ან ეს რა შეხვედრაა, ასე იღებენ თქვენში სტუმრებს?

ჩემმა მხლებლებმა თვალი შემავლეს, წამით მომეჩვენა, რომ პასუხის გაცემასაც აპირებდნენ, მაგრამ ამ დროს ჩვენს წინ გრძელი მიწას გაკრული, ყვირთილი ფერის შავბოლებიანი მანქანა შეჩერდა. კარი უხმაუროდ გაიღო, თითქოს მიმიბარებოდა. რა მექნა, უსიტყვოდ ჩავეყევი. მანქანა ადვილს მოსწყდა და გასრიალდა, ხმადაბალი გუგუნით მიქროდა და ოდნავ მესამხნევად ირწყვოდა. მოფერს ერთხელაც არ მოუხედავს ჩემკენ, თითქოს უკანა სავარძელზე შორეული დედამიწის წარმომადგენელი კი არ უზის, არამედ თივით საესე ტომარა უგდიაო. ყუველივე ამან, ცოტა არ იყოს, თავმოყვარეობა გამიკენწლა, მაგრამ გულს მოვეერიე და მთელი ყურადღება გზაზე გადავიტანე. გარეუბანში ერთიმეორის მიყოლებით ჩამწყრივებულ ქაჩხანათა კორპუსებს ჩავეუქროლე. მერე ქალაქი დაიწყეთ. ჯერ ერთ-ორსართულიანი შენობები ქარბობდა, შემდეგ თანდათან იმატა სიმაღლემ, აჟა-იქ კი ცაში ნამდვილი ცათამბეჭებები აწვდილიყვნენ. ერთი უცნაურობა მაშინვე თვალში მეცა. ქუჩაში თითო-ორიოლა მანქანა თუ მიმოიდიოდა, ფეხით მოსიარულენიც იშვიათად ჩანდნენ.

ქუჩა ჩერ აღმართი იყო, მერე კი უცებ ქვევით დავეშვივით და ფართო და სწორ მოედანს ისე შევუვრდივით, როგორც მდინარე შეედინება ტბაში ჩაწოლილ ტბას. ზუსტად ჩვენს პირისპირ, მოედნის იქითა მხარეს, არც

ისე მაღალი, ალბათ, ათ-თორმეტსართულიანი ლამაზი, ქვით ნაგები შენობა იდგა, რომელსაც შუა წელზე, მთელი ფსადის გასწვრივ, ქათქათა თეთრი სარტყელი ჰქონდა გადაკრული. ხოლო იმ სარტყელზე თავიდან ბოლომდე, კიდით კიდემდე, ალისფერი საღებავით და ღიღ-ღიღი ლათინური ასოებით ეწერა საბელგანთქმული დედამიწელი მეცნიერის, მე-17 საუკუნის დიდი მათემატიკოსის რენე დეკარტის სიტყვები:

— Cogito ergo sum!
ეს უკვე მეტისმეტი იყო!
საბოლოოდ დაბნეულმა თვლებზე ხელი ავიფარე...

4. უხეხანსი

უწყველობისას, როცა ძირეულ სკოლაში მსოფლიოს ხალხთა ისტორიას ვსწავლობდი, მორიგი ვასვლელი გვევითილი შუა აზნის ერთ-ერთ უძველეს ქალაქ ბუზარაში ჩავეიტარა. ამ ქალაქში ბევრი საინტერესო ისტორიული ძეგლია, მაგრამ ყველაზე დიდი შთაბეჭდილება ჩემზე ბუზარის ემირის სასახლემ მოახდინა. თავისი დროისათვის იგი გრანდიოზული ნაგებობა იყო, იმდენად გრანდიოზული, რომ ოცდამეოთხე საუკუნის დასაწყისშიც კი, როცა შენობის სიგანით თუ სიმაღლით ვერავის ვაკვირვებდი, ბუზარის ემირის რეზიდენცია ყოველ მსახველზე კოლოსალური ძალით მოქმედებდა. რომ მკითხოთ, ხეირიანად ახლაც ვერ ავიხსნით, რით იყო გამოწვეული ეს ფაქტი. სასახლე ფართო მოედანზე დგა. მაღალი, ქონგურიანი, გალავანს ერთგან ასევე მალა-

* Cogito ergo sum (ლათ.) — ვარჩვენებ, მანახადმე, ვარჩებობ.

ლი, მასობრივადი კარბზე ჰქონდა დატანებული, რკინის საღებები შექვილი მძიმე კარები გაღებულა თუ არა, წინ აღმა მივაგლი ვანიერ, ძალია და ბინდებლანიი ტალანი დახვდებოდათ, ტალანს ორსავე მხარეს რკინისგოსოსანი საკნები იყო ჩაიგებული, სადაც ხანგრძლი სინელემ გასისლიანებული მანქანებში მოხდა — ოღსლაც იქ მათაც აწყველებზე ნაწამებ ტყვეებს, ხშირად ნამდივლ დანანავეებს, ზოგჯერ კი ცაღვ მართალ ადამიანებსაც. ტალანი ცაღვთან ძალიან მიუყვება და არა და არ თავდებოდა, სექლა, ტლანქი კედლები და ჰერი თითქოს მხრებზე გაუჭებოდა და სულს გიბთავდა. ერთი სტყვით, ეგვილაფერი ისე უცხო გაუგოლა-ათავალისწინებული, რომ ამოღობ მისულ მათუ-ან-მართალი, მტერი თუ მოყვარე, დამახუნებელი, ხენობრივად ბატონი წარმდგარიყო მისისავე მბრძანებლის წინაშე და მორჩილად მიხვევდა მისი კანის ქონას. მეც კი, რომელმაც წინასწარ ვიცოდა, ჩემი ზუსტ ბოლოს წარმეჭურელი მბრძანებელი კი არა, სულელბერი ისტორიული მუხეუმი დახვევებოდა, ჩველ შეგებუთა, ბეჭებში მოვიხარე და თითქოს დავკატავადი, დავჩიავდი კიდეც.

სწორად იცავი. ათეული წლებს წინ განცდილი მძიმე გრძობა დადივულა, როცა მანქანიდან გადმოდელი დ-ჩემს წინ აღმართულ შენობას შევხევი, რომელიც ბუნების ეგირის სასახლის ზუსტი ასლი ვახლდათ. მავა-სება იმდენად დიდი და თვალში საკვირე იყო, წაითი გა-მივლაც კიდეც — სივრცე-დროის სპარალის ვერტიკალური ძვრის მსხვერპლი ხომ არ გავხდი და თავი თენ-მურლენის ეპოქაში ხომ არ ამოვყავი-მეთქი. მაგრამ იქნებობას ერთი თვალს მოვაგულ თუ არა. ეს წამო-ერი ევერ უცვალად გაიქრა: სად ეგირის სასახლე და: სად ამ მოდერის გარშემო შემორჩევილი გოთური სტ-ლით ნაგები წიწვილა შენობები, ან როცა და პაროლი ამ მოცე სატყუნს კობრბუზე თუ ოცდაათეული სა-უქუნის ვან დერ ლინდა... ყველაფერი ეს — დედაძირის ყველა ექონისა და ყველა დროის არქიტექტურა ერთ-მანეთში ოსტატურად იყო ჩაქსოვილი. შერწყმული და ჩახლართული, ძიულ ანსამბლი ოდნავად აქ იგრძნო-ბოდა ქაის ან უგემოვნება, ჩანდა, რომ მოდერის არქიტექტორმა კარგად იცოდა თავისი საქმე.

„არა, ცხადია, დედაძირზე არ ვიმოყვები, — აბეზარ კლასიკით თავს დამტრიალებდა და არ მშორდებოდა ფიქრი, ვიდრე ჩემს მანქანებით უტყვ მსლებლებთან ერთად ტალახის აღმართს მიყვებოდი. — იქნებ მართალ-იც იყო სამუელ ბერკსონი? მისი აზრით, ჩემს გვერ-ლით, პარალელურად არსებობს სხვაგანაზომიდეგინი სამყარო, ასე ვთქვათ, ჩვენი სარკინებური ანარქილი, დროსა და სივრცეში ოდნავ აცდენილი და სახეშეცე-ლილი, ნაწილობრივ ფოტოსტატიული ან, პირქით, გამ-ლილი და გაფანტული, შედგება ამათ ახსნებრიდეს სიციცარი, თითქოს უსისტემო. მაგრამ მაინც შეთოდური მსავსება დედამიწის სინამდვილესთან, რომელიც აქ ყოველ ნაბიჯზე იგრძნობა, მხოლოდ ერთი არ არის სა-კვარეული: რაღა მე გადავლახე პარალელურ სამყაროთხ და უჩინარი საზღვარი, რაიც ვინც ახლდევრისა და ნა-გასაკისათვის? შეუძლებელი აღმოჩნდა...“

ამ ფიქრში გართულმა აღმართის ბოლო მონაკვეთი თითქოს შეუძნეველად ავითავი და სინამდვილეს მხო-ლოდ მაშინ დაუბრუნდი, როცა ჩემ წინ უხმაუროდ გა-ილი სპილონმისვერი ლითონით შექვილი მძიმე კარი, ზღურძლის ისე გადავავიბე, არ შევერყმანებულვარ და მობრბოდი, მაღალქვრიან დაბნაში აღმოვიჩნდი, რომელ-საც წაყვეთილი ექსესუტხა პირამიდის ფორმა ჰქონდა. ჩემ ზურგსუქან ასევე უხმაუროდ დაიხურა მძიმე კარი.

მსლებლები არ შემომყოლიან და მე პირისპირა დაწა-ვახლდა. მელოტ მამაკაცთან, რომელიც უცხოეთის ციცილი დარბანის ცენტრში, ნახევარმეტრიანი მკა-მორაკულ მავინასთან, მაღალზრდავი სავარძელი იჯდა. მის მოპირდაპირედ, მაგლის მეორე მხარეს, ერთ-დერთი სკამი იდგა. მელოტმა მამაკაცმა აუღვომლად მიმოიხილა ამ სკამზე და უსალომოდ, ბრძანებასავით მო-მიგოთ:

— დაბრძანდით.

„აღბათ ეს არის ის უზენაესი, აეროდრომზე თუ კოს-მიდრომზე რომ გამოიხცადეს! — გავიფიქრე და მა-გიდას მივუტყვი.“

— მე ამ პლანეტის უზენაესი ვარ, — თითქოს ჩემს ფიქრს უპასუხა მელოტმა და სახეზე ერთი უნთივი არ შეტოვებდა. — **გამითხადით და მიხასხუთით:** ვინა ხართ და საიდან მოფრინდით?

უფროსი, მონოტონური ხმა, გაყინული სახე, ციცი უსიცოცხლო, მაგრამ გამომცდილი და გამჭირავი მზერა... მე აფხსენი, ვინც ვიყავი და საიდანაც მივედი.

— ჩვენს პლანეტაზე მოსვლის მიზანი?

სულის სიღრმეში უკვე დარწმუნებულ ვიყავი, რომ ამ გულცივ, მშვიდ, აუღელვებელ ადამიანებს არაფერი სჭირდათ საიმიო, რომ კოსმოსში S05 სივლად გაე-ვახანთ. ამიტომ გადაწყვიტე კირბტი არ დამეძრა აქ ჩამოსვლის მიზეზზე, მიზანზე კი ისედაც ვერაფერს ვე-ტყოდ, ვინადად თითონაც არ ვიცოდი, ვის რა უქირ-და და რით უნდა მეშველა, ამიტომ ვიკრეუე:

— მიზანი? მიზანი ის ვახლათ, რომ დავალბებელი მქონდა მიკროსოპიციციის ამ სექტორის კვლევა. თქვენს პლანეტას შემთხვევით წავაწყდით და რაიც დავრწმუნდი, დასახლებული-ამეთქი...

უზენაესმა ხელის აწვიით შემაწყვეტინა სიტყვა:

— ამისხნით, რამ დავარწმუნათ ამაში?

კინლამ წამომცდა, S05 სივლადის პელენგს გამოვე-ვი-მეთქი, თავი დროზე შევიკავე და მხრები ათვალწუ-ხებით ავიჩიე.

— მე მგონია, ძნელი გასაგები არ უნდა იყოს, რომ ისეთ სურულყოფილ იანტას, როგორც ჩემი „უარნავა-ზია“, პლანეტის შესწავლისათვის საჭირო მრავალი სა-შუალებაც ექნება.

— მაშასადამე, თქვენ მხოლოდ შემთხვევით და მხო-ლოდ ახლომდებარე სივრცეში შეიტყვეთ ჩვენი პლანე-ტისა და ჩვენი ციცილიზაციის არსებობა, არა? — უზე-ნაესს გამჭირავი მზერა ჩემს შუბლს ებჩინებოდა და ტვის მიზეზებდა.

— დას, — ისევ ურცხვად ვიკრეუე. — უფრო ზუს-ტად რომ ვთქვათ, პლანეტას შემთხვევით გადავეყრე-ციცილიზაციის აღმოჩენას კი რამდენიმე საათის კვლევა დასჭირდა.

უზენაესმა წაითი იყუჩა. მერე მარჯვენა ხელის საჩ-ვენებელი თითი პირდაპირ შუბლში დამხმარასავით დამი-მიზნა და იმავე უფერული უნიტონაციო ხმით მკითხა:

— მითხარით, რამდენი მილიონი კილომეტრია თქვენს პლანეტაზე?

დავესახლე.

— **გამითხადით და მიხასხუთით:** იცნობთ თუ არა R-800-A-18 პლანეტას, რომელსაც ამორიგებენ აორ-დას უწოდებენ?

ჭეშთხური სახე

საქართველო
საბჭოთაო

აკაკი ბულიაშვილი

მ ო თ ხ რ ბ ა

შატავარი რ. ცხმძირძი.

ჩვენ დიდ, მრგვალ მაგიდას ვუსხედით გარშემო. აქ იყვნენ ჩემი ძმებისა და დების გარდა ჩემი სკოლის ამხანაგები: გივი, მიტო და სანდრო. ყველანი გაფაციცებით უსმენდით ჩვენი ოჯახის შეგობარს და მამაჩემის სკოლის ამხანაგს ძია გიორგის, რომელიც შემთხვევით მოვიდა ჩვენთან. იმ საღამოს მე და ჩემი ამხანაგებოც სასკოლო საგანს ვამზადებდით, ქიმიას. ეს საგანი ჩვენს ჯგუფს ჭირივით ეჯავრებოდა და ერთად მოვგროვდით, რომ იქნებ როგორმე დაგვეძლია და შეხსიერებაში იმდენი მაინც შეგვენარჩუნებია, რომ გამოცდაზე თავი არ მოგვეჭროდა.

— ვინ გამოიგონა ეს სახიზღარი საგანი, არაფერი არ შედის თავში, — წამოიძახა გივიმ.

სწორედ ამ დროს შემოვიდა ოთხშუმი ძია გიორგი და გივის ამ სიტყვებზე გაიღიმა.

— რა იყო, ყმაწვილებო? — მოგვმართა მან — რამ შეგაწუხათ? გივიმ ჯერ დარცხვენილად ჩაქვიდა თავი მაგრამ მერე, თითქოს თავისთავზე მოსვლოდეს გული, კოტუდა თქვა:

— ნეტავ ისეთი სკოლა მომძებნინა, სადაც ქიმიას, ფიზიკას და მათემატიკას არ ასწავლიდნენ, და ნახევარ სიცოცხლეს დაავიძობდი.

ძია გიორგიმ გადაიხარხარა. მერე მძიწედ ამოიოხრა: — ეჰ, ეჰ, ეჰ! — წარბები შეიკუმუნა. სკამი მოიწოჩა,

ჩვენს შორის ჩაჯდა და ქიმიის სახელმძღვანელოს მისწვდა:

— მამ ამან გავიჭირათ საქმე? მეც, მართალია, ფიზიკა და მათემატიკა მიყვარდა, მაგრამ ეს საგანი თქვენსავით ასე შეუჯავრებოდა და, სკოლაში ძლიერძლივობით სამიანი რომ მივიღე, ასე შეგონა, მთელი ქვეყანა ჩემი იყო. მეც თქვენსავით ასე ვფიქრობდი, ოღონდ ეს საგანი ჩავაბარო, თავიდან მოვიშორე და მერე თავს ლაფი დავახსნი, ვინც ამ წიგნისკენ გაიხედოს-მუთუი. რა ვიყო-დი, რომ ცხოვრება ისეთ შემთხვევას შემახვედრებდა, რომ სიკვდილამდე მანა-ნებად ამ ჩემს დაუდევრობას.

კოტა ხანს სიწუმე ჩამოვარდა. ძია გიორგი თითქოს რაღაც მძიმე ფიქრებმა წაიღო. მერე უცბად გამოიკვია და მოგვიბრუნდა:

— მგონი, ხელი შევიშალეთ. — არა, ძია გიორგი, როგორ გეკადრებათ... — წამოვიძახეთ ჩვენ.

— მამ, თუ დიდხანია, რაც მეცადინებობთ, ერთი ოცი წუთი შესვენება თქვენთვის ცუდი არ იქნება და მე გიამბობთ იმ შემთხვევას, რამაც ასე მწარედ დამანანა ჩემი უვიციობა ქიმიის დარგში.

ჩვენ ყველანი სმენად გადავიპყვიეთ. — სამამულო ომის მერე წელს საავიაციო რეალის მეთაური ვიყავი. სამხედრო შტაბის განაგრჯელებით მტრის ორმა ზურგიმ გადავივისოლეს პარტი-

ზანული პოლკის დასახმარებლად. ეს პოლკი კოვკაის დივიზიაში შედიოდა და თავისებურ მოხეტიალე რეიდებს აწყობდა. მთელი პოლკი თავზე ხელაღებული ბიჭებისაგან შესდგებოდა და ხან სად ამოჰყოფდა თავს და ხან სად მტრის სარდლობა პირდაპირ ჭკუაზე აღარ იყო; ისე ჰქონდა გამწარებული დღე ამ ჩვენი მოხეტიალე პოლკისაგან.

— მილიონებს არ დაიმურებდა, რომ ჩვენთვის ბოლო მოეღო. აი ამ პოლკთან მომიხდა ყოფნა ჩემი რგოლით. ჩვენ პატარა ლიბუზინები გვყავდა. ისინი კრახანებივით დაბლა ფრინავდნენ, შევძლოთ ხელისგულისოდნა მოედანზე დაფრენილიყვნენ; ადვილი იყო მათი დამლკა და შენდებვა არა თუ ტყემიან ბუჩქნარებში, არამედ ღია მიწდროშიც. თუ სადმე თოვის ზვინი მოიპოვებოდა ან უნრალი ბადე. ასე რომ, ყველაზე ხელსაყრელი იყო მტრის ზურგში მათი ხელსაყრელი, მაგრამ... ერთი პატარა „მაგრა“ აწნელებდა ჩვენს მუშაობას. ჩვენ მხოლოდ დამდამობით შეგვეძლო გვეფრინა. მტერზე თავდასხმა, ყუმბარების დამწვანა, ხალხის გადაყვანა-გამოყვანა მხოლოდ ღამე შეიძლებოდა, რადგან დღისით, მართალია, შეგვეძლო გვეფრინა, მაგრამ ასი შესაძლებლობიდან მხოლოდ ერთი თუ იყო ისეთი, რომ უკან უნებლად დავბრუნდებოდით.

ვიმპორავთ დაბეჭდილს

პირველი საქართველო

— შორსაა ის შენი მოხუცი?
— არა. აქედან ათი-თორმეტი კილომეტრი თუ იქნება.

ბიჭები გაფართობილედ მზად ყოფილიყვნენ, მე კი ჩავიდე კიბეში ჩემი „ტეტე“, ორიოდ ყუშმარა და მოხუცი გავეყვი.

კუხაპეტო ღამე იდგა, მაგრამ მოხუცი ისეთი დაბეჭეთებით მიაბიჯებდა, რომ ძლივს ვხეგრებოდი დავეყოდი. დაახლოებით ორი საათის სიარულის შემდეგ მივაღწიეთ რკინიგზის სადარაჯოს ვიხურამდე, რომელიც შავი კუნძივით აღიანდულიყო ბნელ ღამეში.

მოხუცმა კარები ფრთხილად გააღო და ორივენი ჩიხურში შევედით.

ჩიხურში რკინიგზელის ფარანი ენთო; პატრუკი ჩაწეული ჰქონდა და იგი ოდნავ ბუტუბავდა. მაინც, ამ სუსტი შუქის მიუხედავად, გავარჩიე ხის სკამ-ლოკონზე მყოფიარე ადამიანი, რომელმაც ჩვენი შესვლისთანავე თავი წამოწია და იკითხა:

— ვინ არის?

— ჩვენ ვართ, შინაურები. — უახსუხა მოხუცმა დარაჯამა. — აი, მოგიყვანეთ პარტიზანი.

ყოველ შემთხვევაში, ბრძოლის ხაზის გადაკვეთა დღისით ყოველად შეუძლებელი იყო. დამით კი, როგორც მოგვხსენებნათ, და ისიც მტრის ზურგში, არც ისე ადვილად ფრენა. იქ ხომ ისეთი ავირღორშები არა გვაქვს, რომელთაც სპეციალურად მოწყობილი პირობებით ნიშნებით მიავიგნო, მაგალითად, სამი მძეუტები სანაბით — ერთი ლურჯა, მეორე წითელი, მესამე თეთრი — ამ სხვა ასეთივე სიგნალებით. ასეთი რამის მოწყობა, ცხადია, ჩვენ არ შეგვეძლო. პოლად, უკუნეთ ღამეში ეძებე ახლა შენი დასაფრენი მოუდანი. შეიძლება ისეთ ადგილზე დაფრინდე, რომ პირდაპირ ჩაუვარდე მტერს ხელში. ამიტომ თებარციებს ისეთ დროს ვიწყებდით, როდესაც ცისკრის ვარსკვლავი ამოსვლას იწყებდა და უკან ვაბრუნებოდე ვბრუნებოდი, რომ ჩვენი დასაფრენი მოედნისთვის მიგვებნო და მტრის გამანადგურებლებისათვის თავი დაგვეღწია. ერთხელ, კიევის ოლქის რომელიღაც რაიონის ცენტრში, ახლა კარგად აღარ მახსოვს, მგონი პოტიომკინოში, ვიყავით. თქვენთვის უფრო გასაგები რომ იყოს, უნდა გითხრათ, რომ მტრის ზურგში იყო მივული რიგი რაიონები, სადაც გერმანელებს ფეხი არ დაედგათ და იქ კიდევ საბჭოთა ხელისუფლება სუფევდა. გერმანელებს უბრალოდ ხალხი არა ჰყოფნიდათ, რომ ამ უზარმაზარ ტერიტორიაზე თავისი ვესტაპოელები ყველგან ჰყოლოდათ. ისინი ფეითიანებით დაქპროდნენ ერთი რაიონიდან მეორეში, ააწიოკებდნენ მოსახლეობას და ახლა სხვაგან მოკურცხლავდნენ. იმ რაიონში, სადაც მაშინ ჩვენ ვიყავით, ვესტაპოელები ჯერ სულაც არ ყოფილიყვნენ. მაგრამ იმ საღამოს ქობის კარი გაიღო და ჩემთან სახლის პატრონი, უკრაინელი გლეხი შემოვიდა.

— გიორგი ვასილო, — მითხრა მან, — აქ ერთი კაცია. თქვენს ნახვა სურს.

— ვინ კაცი? — ეჭვინად ვკითხე მე. ჩვენ ძალიან ვფრთხილობდით და ჩემთან პარტიზანული პოლკის მეთაურის ნებართვის გარეშე და ისიც უპაროლოდ არავის შეეძლო მოსვლა. სახლის პატრონი გაფრთხილებული მყავდა, რომ ჩემი არსებობა მხოლოდ ისეთი ადამიანისათვის გაემხილა, რომელიც წინასწარ ეტყოდა პაროლს.

— მე მგონია, სანდო კაცი უნდა იყოს. მან მითხრა, რომ სურს პარტიზანებთან კავშირი დაამყაროს, რადგან საჭიროა ერთი ძალზე საჭირო კაცის სასწრაფოდ მოსკოვში გადაღრენათ.

კარგა ხანს ვყოყმანობდი, მაგრამ ბოლოს გადავწყვიტე წინასწარ გამაფრთხილებელი ზომები მიმეღო და სახლის პატრონს უფთხარი ის კაცი ჩემთან მოყვანა.

მალე ჩემს წინ იდგა წელში მოხრილი რკინიგზის მოხუცი დარაჯი.

— მაპატიეთ, მაგრამ არ შემიძლო თქვენთან არ მოხსულიყავი, — მითხრა მან. — მე რკინიგზის დარაჯი ვარ, აკიმ პეტროვიჩ მივჩნენ. თქვენთან ვემედიან დაწილობილმა მომასწავლა...

ახლა უკვე თავისუფლად ამოვისუნთქე. ემედიან დაწილობილ სლივა (სლივა ჩვენებურად ექლიავს ნიშნავს, ხოლო უკრაინაში ხშირია ასეთი ვაგარები: სლივა, ვიშნია, კაპუსტა, ბურაკ და სხვა) რაიონის იატაკქვეშა ორგანიზაციის წევრი იყო და მას პირადად ვიცნობდი.

— რით შემიძლია გემსახუროთ? — ვკითხე მე.

მოხუცმა მიმოიხედა, ხმას დაუწია და მითხრა:

— ჩემს სადარაჯო ვიხურის წუხელ მოადგა ერთი უცნობი მოხუცი. იგი დაჭრილია რამდენიმე ადგილას. მითხრა, პროფესორი ვართ, მეცნიერი. საჭიროა აუცილებლად გადავიდე ჩვენების მხარეზე — ამაზე ბევრი რამაა დამოკიდებულიო. მიშველე, მომეხმარე, იქნებ მიმიტებნო პარტიზანთა მეთაური, რომ როგორმე სასწრაფოდ გადამიფრინოს მოსკოვში. მეც პარტიული მიტები მოეძებნე, იმათ ემედიან დაწილობილთან გამგზავნეს, იმან კიდევ — თქვენთან.

ს. შარტის სან. 1.
სან. დამოქმედო რეს.
30 მარტი

ლოგინზე მწოლარემ სცადა წამომდგარიყო, მაგრამ ტკივილებისგან მწარედ ამოიგინა და ისევ დაეცა ლოგინზე.

— ვინ ხართ თქვენ? — იკითხა მან. მე დავუსახლე ჩემი გვარი.

— ოჲო, თქვენ ქართველი ხართ? სასიამოვნოა... ნაწყვეტ-ნაწყვეტ ისროლა მან სიტყვები. ცოტა შეისვენა და განაგრძო: — მე თქვენს პროფესორებს ბევრს ვიცნობ, ჯანეიძეს, მუსხელიშვილს, ჯანაშიას, თვალტრელიძეს... ვყოფილვარ თბილისში, წყალტუბოს, საირმეზღვად ვიყავი ერთხელ... იქ მე ბევრი მყავს ნაცნობი...

მან კიდევ დასახელა რამდენიმე გვარი და აღმოჩნდა, რომ ჩვენ საერთო ნაცნობები ბევრი გვეყოლია. ამან საბოლოოდ დავგვასოფა ერთმანეთს და მოხუცმა პროფესორმა გულსადილად მიამბო ყველაფერი:

— იცო რა, ჩემო კარგო, მე პროფესორი ტკივილის-მინერალოგი ვარ. ბევრი მეცნობიერული შრომა მაქვს. ერთი გამოკვლევის იდეა დამებადა სწორედ იმ დამემ, როდესაც ჩვენს ქალაქს ფაშისტთა თვითმფრინავები დაესხნენ თავს. არასოდეს არ დამავიწყდება ის კუნაპეტრი ღამე, როდესაც მათ ჯერ გამანათებელი რაკეტები პარასუტებით დაკიდეს ცაში და შემდეგ დავგაყარეს და დავგაყარეს ყუბაჩები. ისინი ბნელში იყვნენ დამალული ზეცაში, ჩვენ კი უძღურნი ვიყავით. ჩვენს გამანადგურებლებს, კიდევაც რომ აფრინილიყვნენ ცაში, რა უნდა დაეყოლო მტრის უხილავი თვითმფრინავისათვის. მაშინ დამებადა იდეა, რომ კარგი იქნებოდა ჩვენს მფრინავებს ქიქრილად ისეთი სათავალე, რომლითაც შეეძლებოდათ ღამით ყველაფერი დაეხაზათ.

პროფესორის ლაპარაკი უჭირდა და ჩქარა იღლებოდა. ის კარგა ხანს ითქვამდა სულს, სანამ შეძლებდა ლაპარაკის გაგრძელებას.

— ნუთუ ეს შესაძლებელია? — გაოცებით აღმოხდა მე, რადგან მართლაც ასეთი სათვალის გამოკვლევა მთელ გადარჩაობას მოახდენდა სამხედრო საქმეში. წარმოდგენით ასეთი სათვალეები შეიარაღებული ჩვენი არა თუ მფრინავები, არამედ ქვეითი ჯარი, რომელსაც თავისუფლად შეუძლია უკუნეთ ღამეში თავს დაესხას მტრის ჯარს და რაგინდ ძლიერად შეიარაღებულიც არ უნდა იყოს მოწინააღმდეგე, ერთ წუთში მიიუღებს ბოლოს. მფრინავებს ხომ ნუღარ იკითხავთ. მართალია, ახლა გამოგონილია ისეთი გასაოცარი ზესაწყობა, როგორცაა რადიოლოკატორი, რომელიც გერანზე უკვე ყველაფერს აჩვენებს, მაგრამ პრაქტიკულად, ცხადია, ასეთ სათვალეს უღივსნი მნიშვნელობა აქვს, შეიძლება უფრო დიდი, ვიდრე რადიოლოკატორს.

— დიას, შესაძლებელი ყოფილა, ჩემო კარგო, — მითხრა პროფესორმა მცირე დროის შემდეგ, — მე აღმოვაჩინე ასეთი სათვალის დამზადების ხერხი და კიდევაც დავამზადე ერთი საცდელი ლინზა ჩემს ლაბორატორიაში. მეტიხთვის მასალა არ მყავს.

— მერე სადა გაქვით ის ლინზა? — მოუთმებლად კვითებ მოხუცს. მითინებდა არ მყოფიდა, მინდობდა საკუთარი თვალით მენახა და ამ კუნაპეტრი ღამეში შემემოწმებინა ეს ჯადოსნური ბროლი.

— ის ლინზა ჩაქურთი დავამსხვრეე, ნამსხვრევები კი სანავგეშო დავაღვარე, რადგან...

მოხუცი ავლევებამ შეიპყრო. სუნთქვას მოუსწირა, კბილები გაახრჭიალა და წამოიწვევა სცადა, მაგრამ უღონოდ დაეცა ლოგინზე და კარგა ხნის სიჩუმის შემდეგ თქვა:

— ერთი ასისტენტი მყავდა, რომელსაც შეილოგიით ვეზღობოდი. მართალია, იგი ყოფილი მილიციონერის შვილი იყო, მაგრამ თავი საფხვითი საბჭოთა ადამიანად ეჭირა და რას ვიფიქრებდი, რომ გამეცემი და მოლაღაცე აღმოჩნდებოდა. მართალია, ამ გამოკვლევის შესახებ მისთვის არაფერი არ მითქვამს და ამ ცდებს ლაბორატორიაში ყველასაგან ფარულად ვაკეთებდი, მაგრამ მას ჩუნად უთვალთვალებია ჩემთვის და სწორედ იმ დროს, როდესაც ღამით ჩემს ბინაში კიდევ ერთხელ შევამოწმე ეს ლინზა და დავერწმუნდი, რომ ხელთ შეკურა ჩვენი ჯარების ყველაზე უფირფასესი საწყურარი, თავზე გესტაპო დამესხა, მაშინ ისლა მოვაწარა, რომ ლინზა დავამსხვრეე და გაქვევა ცვავე, მაგრამ დამაჩინარეს და თავიანთ უფროსთან წამაჩინარეს. უფროსმა ჯერ მუქარა დამიწყო და ცდილობდა გაეგო, თუ რა ცდებს ვაწარმოებდი ინსტიტუტის ლაბორატორიაში. მე რაღაც მოეჩმასე, მაგრამ არ დამიჯერეს და იმდენი მცემეს ამ მოხუცებულ გაცს, — ძვლი და რბილი გამოსწორეს. მერე, გტყობა, მიხვდნენ, რომ ამ წესით ვერაფერს გახებდოდნენ და მთავრად „ახელთოსა“ მათი ვენერალი მომეწველნენ. მან ერთი გათუშვებული ატებსა, პოლიტენისა რომელმაც დაშეიხსა, ჩემს თვალში ააგლიჯა სამხედრო განმასხვავებელი ნიშნები და ყველანი დაატუსა-ცა. ცხადია, ექ კარგად ვხვდებოდი, რომ ეს თვალთმაქცობა იყო, მაგრამ მაინც შევეცადე ეს გამოეყენებია. გენერალმა თავისუფლად მომიანთა, მომეცა უფლება მინ დაღებურებულიყავი, მომამარგა სურსათით და მითხრა, თუ რამე დაგებოდა, დავუყვინდელივ თქვენს სურვილს ასრულებული იქნება. ამიერიდან თქვენს დატუსაღებას ამ უბრალოდ შე-წუხებას ვერავინ ვერ გაებედოს. წამო-ვედი შინ და ერთი ათიოდე დღე არც გარეთ გამოვივსულარ და თითქმის სულ

ლოგინში ვიწევი. მოსამსახურეს ვეკითხებოდი, ახა ერთი კარგად დადაკირდი, ჩვენს ბინას უთვალთვალებენ თუ არა-რეისი. ახა რას ბრძანებენ, მე ვერაფერს ვერ ვამჩნევო. ცხადია, რომ ეს მათ კარგად ჰქონდათ მოწყობილი. მერე ავდექი და რამდენჯერმე სხვადასხვა დროს ქალაქშიაც ვცავე გამოსვლა, არავინ ხელი არ მასლო, პირიქით, ყველანი მოწონებით მეპყრობოდნენ. ხელში კი კვლევა დაიარა ხმა, გესტაპოლები წავიდნენ

თავისუფლად მოვიტეით სული. თურ-მე ყოველივე ეს, ვაგებ, ჩემი გულისთ-ვისა გაუკეთებიათ. ისინი ფიქრობდნენ, რომ მე კვლავ განავარძობდი ჩემს ცდებს და შევეცდებოდი კავშირი გამემა ჩე-რნიანობთან. აი მაშინ დამაცხრებოდნენ თავზე და, რაკი საფანჯრა გავებოლო, ჩემი საქმე ცუდად იყო.

მაშინ კი გადავწყვიტე ქალაქიდან გა-პარვა. ამიტომ ერთხელ დღისით-მზი-სით გამოველ ქალაქში ვითოსდა სა-სიხრნოდ. შევედი ქალაქის ბაღში და ორიოდე საათი მერხზე ვთვლებდი. შემ-დეგ ავდექი და ვითომ შინისკენ წა-ფრატუნდი. ჩემს სახლს რომ დავაკ-ლოვდი, შემუწინვლად შევხვებოდი ერთ მერხობელ სახლის უზოში, საიდანაც მე-ორე ქუჩაში შეიძლებოდა გასვლა. გავ-

დი თუ არა მეორე ქუჩაზე, სწრაფი ნაბიჯით გავედეთ გზას და მალე უკვე ქალაქართუ ვიყავი. როგორც ვტყობა, ჩემი გაპარვა შეუმჩნეველი არ დარჩათ, ერთი ამბავი ატყავს ქალაქში. ძლივს მოვასწარი ტყემი შენესწრო, რომ დავიხანხე, როგორ შემოარტყეს გერმანულმა ალყა მიუღ ქალაქს, და ყველას, ვისაც კი თვალს მოჰკრავდნენ, ან იჭერდნენ, ან პირდაპირ ეწროდნენ. არ ვიცი დამლანდეს თუ არა, ჩემ მხარესაც ისროლეს და თავზე ნამდვილი ტყვიის წვიმა მაწვიმეს. აი მაშინ დავეჭერი რამდენიმე ადგილას, მაგრამ სიარული მაინც შემძლო და გზა განვაგრძე. გზადაგზა საკუთარი პერანგი დავეხე და ჭრილობები შევიხვიე. არ მასსოვს, რამდენი ვიარე, მაგრამ ძალიან რომ გამოშვლია, უკ-

რამდე მანძილი იყო. მეორეც ის, რომ მოხუცი ბევრი სისხლის დაკარგვის გამო სასწრაფო საეჭიშო დახმარებას საჭიროებდა, წინააღმდეგ შემთხვევაში მას შეიძლება ვეღარც კი ეცოცხლა მანამდე, სანამ ზურგში გავაფრენდით.

გადავწყვიტე მოხუცი ადგილზე დამეტოვებია, თვითონ კი წავსულიყავი და ჩვენი პარტიზანული პოლიკის ექიმი ქალი მომეყვანა.

მაგრამ ეს შეუძლებელი აღმოჩნდა. გათენების ხანს, როდესაც დალილ-დაქანცულმა ჩვენი პოლიკის ავანპოსტებამდე მივაღწიე, იქ ბრძოლის ქარცეცხლი ტრიალებდა. მე იძულებული გავეხდი მაშინვე ჩემი ავიარეოლისათვის მიმეშურებია. აქ ჩვენი პოლიკის მეთაურის ბრძანება დამიხვედა, რომ რეალი საგანგებოდ მიჩინოლ სოფელში გადამეყვანა. პოლიკა აქედან იხსნებოდა და კოვპაკის დივიზიას უნდა შეერთებოდა. იძულებული ვიყავი ბრძანებას დაემორჩილებოდი და გადავწყვიტე თამამი გეგმა განმეორციელებოდა, დღისით დავეფრენიოყავი იმ სადარაჯო ქოხის ახლო და მოხუცი მომეტყავა. ამ გეგმის განხორციე-

ენტირები ასე მიჩვენებენ. მოგატრიალეთ თვითმფრინავი და წავედრ დახმარებად ჩემს სიცოცხლეში ისე რომ დღეობდა და მარჯვდეს, ისიც ხელისგულელები პატარა მოედანზე, არ დამისვამს ჩემი თვითმფრინავი. ვხედავ, მოხუცი აკიმ პეტროვიჩი ჩემზე გამობრუნდა და რაღაცას მანიშნებდა, ვერ მოვასწარი თვითმფრინავიდან ჩამოსვლა, რომ ის მოვარდა ჩემთან და მომამბა:

— ჩქარა, გარშემო გერმანელები დაძრუნდა.

ორივენი კისრისტებით გავიქციეთ ჯიხურისაკენ, გადავლეთ ხელი დაჭრილ პროფესორს და თვითმფრინავისაკენ გავვარდით. პროფესორი, იღობდა, საოცრად მსუბუქი აღმოჩნდა. ალბათ, ძალზე იყო გამხდარი და მისი მიყვანა კი არა, შიტანა თვითმფრინავამდე არ გავჭირვებოდა. ის იყო პროფესორი სამწავრო კაბინაში ჩასვები, რომ გაისმა ტყვიამტყვევის რახახი და ჩვენს გარშემო ტყვიებმა წივილი დაიწყო.

— აბა, მოხუცო, ჩქარა, გვერდით საპარაშუტო მილში შეძვერი, ჩქარა! — მივაძახე მე რკინიგზის დარაჯს.

მან სცადა ეს გავეთუბინა, ის იყო კიდევაც აზუსუნდა ჩემი თვითმფრინავის პრობლეური, კიდევაც დააპირა მოხუცმა ჩემი ბრძანება შეესრულება და უცბად ვხედავ, როგორ მოცულა უბედური ტყვიამტრქვევმა. საღდა მქონდა იმისი დრო, რომ მასაც მივეულებოდი. გავარდა ჩემი თვითმფრინავი მინდორზე, ამედენა მტრის ტყვიამტრქვევების კვალში. აი, მივეჭრი, უნდა მოგწყედე მიწას, წინ ხეები მიასლოვდებოდა, მაგრამ... ავიწიე მაღლა და ახლა უკვე მათი ტყვიები ჩემთვის აღარაა საშიში, მივდივარ მინიშალურ სიმაღლეზე... მოვიხედე მოხუცისაკენ — რაღაც ძალზე უგრძობლად. ჩავძახე მილში:

— როგორა ხართ? მოხუცი ძალს იკრებს და იმავე მილით მპასუხობს:

— არაფერი, არაფერი. განაგრძეთ ფრენა.

მივფრინავ, მაგრამ რატომ მეცემ ბენზინის სუნი? ბენზინის ბალონი ხომ არ დაუხიანებიათ? გადავიწიე კაბინიდან, შევიხედე მარცხენა ფრთის ქვეშ და რას ვხედავ? ბენზინის სამი წერილი წყარო მოწანწკარებს. მეტი რა გზა არის, უნდა დავაგვა თვითმფრინავი, იქნებ მოვასწორო და დასაინაგებელი ბილით შევაკეთო. მაგრამ ეს დაეკვდები, არ ვიცი. გადავხედე მიღამოს, თითქოს საიმედოდ ჩანს,

რწმობლად დავეცი მიწაზე, ხოლო, როდესაც გონს მოვედი, აი, ამ ჯიხურში ვიყავი. აკიმ პეტროვიჩის ვენახე გულშეღონებულად, მაშინვე თავისთან შემომთარია და დამამალა.

მოხუცმა კვლავ მილულა თვალეები, მე კი მაშინვე შევუდექი იმაზე ზრუნვას, რომ პროფესორი, სანამ ჯერ არ გათენებულყოფი, როგორმე თვითმფრინავამდე მიმეყვანა, იქ დაღამებამდე დავიციდით, ღამით კი ავფრინდებოდი და გათენების ჟამზე უკვე ჩვენი საბრძოლო ხაზის გადაღმა ვიქნებოდით.

მაგრამ ორი დაბრკოლება გველობებოდა წინ. ჯერ ერთი ის, რომ მოხუცის საკლით არ შევძლო სიარული და საკაყილი უნდა მიგვეყვანა თვითმფრინავამდე. სადამდეც თხოუმეტ კილომეტ-

ვლებმა შესაძლებლად მიმანჩადა, რადგან, სანამ მტერი მოახერხებდა, ჩვენს წინააღმდეგ თვითმფრინავები გამოფრახებოდა, მე აფრენას მოვასწრებდი და ვგრეთ წოდებულნი მცელავი ფრენით ღეღამივის ზედაპირიდან დაახლოებით ოცდახუთი მეტრის სიმაღლეზე ვიფრენდი.

მაგრამ მივაგნებდი კი იმ სადარაჯო ჯიხურს? იმართალია, რუკაზე წინასწარ აღვნიშნე, მაგრამ რა ვიცი სწორად აღვნიშნე? მე ხომ იქ დამით ვიყავი.

მაინც გადავფრინდი. გადავარე მინდორებს, ბუჩქნარებს, პატარა ტყეებს. აი, ვხედავ რკინიგზის ლიანდაგს. დავედღე რუკას, ვაკვირდები მიღამოს. მგონი აი ეს უნდა იყოს ის პატარა ჯიხური, ორი-

ზურგში ვართ და შეიძლება მოულოდნელად მტერს ხელში ჩაგუვარდეთ. ზეპირად უნდა ისწავლოთ.

— შევედებო.

— თუ ქიმიდან ცოტაოდენი რამ მაინც გახსოვთ, სულ ადვილი დასამახსოვრებელია.

მოსუცს ლაბარაკი უჭირდა და მე მეტყვებოდა, რომ იგი ბოლომდე შეძლებდა ექვთა ჩემთვის ამ ძვირფასი გამოგონების საიდუმლოებას. ახლა გამოტყებით უნდა გითხრათ ისიც, რომ უბის წიგნაკი და ფანქარი იდუმალ მაინც მოგამზადე. მოსუცის შეუმწიკველ მაინცოდა ჩამეჭურა მისი ნაგაჩანაწერი.

— ჩემი ლინზა სამი შრისაგან შედგება, — ჩურჩულებდა მოხუცი. — პირველი შრე საგანგებოდ დამზადებული პიესოკარცის და...

აჰ, ყმაწვილებო, უნდა გამოთვლდე ჩემს უბედურებაში. ჩემს ქიმიის უცოდინარობას დაერთო ის, რომ საოცრად მეჩქარებოდა და ყოველივე, რაც მიიხრბა მოხუცმა, არეულად ჩავსურე. მის ნათქვამს ვერ ვეწეოდი და ზოგი რამ მისი ნათქვამიდან გამომჩნა. ამაში იყო მთელი უბედურება. მოხუცმა ამისხსა, რომ ლინზა სამი შრისაგან შედგებოდა და მისი მოქმედება დაფუნებელი იყო იმაზე, რომ თითოეულ ამ შრეს თანმიმდევრობით შეეძლო ჩვეულებრივად ჩვენი თვალისათვის შეუგრძნობი, მოკლე ან გრძელტალღებიანი სხივები, განსაკუთრებით ისეთი სხივები, რომელიც დამით უხვადაა, ხოლო ჩვენი თვალი კი მას ვერ ითვისებს, იმ სიდიდის ტალღიან სხივებად გადაქცევა, რომელიც დიდის სინათლის უახლოვდება. ამგვარად, შესაძლებელი ყოფილა არათუ ჩვეულებრივი ლინზის სინათლის ძალის გამოყენება, არამედ დამის, უხილავი სინათლის გადაქცევა ჩვეულებრივი, უბრალოდ დამზადებული ლინზის საშუალებით. თურმე ზოგიერთ კრისტალს ჰქონდა ამის უნარი. მაგალითად, ინფრაწითელი სხივების ან ულტრაიისფერი სხივების ტალღები, ან კიდევ ჩვეულებრივი რადიოტალღები, რომელიც სინათლის სხივის სახესხვაობას წარმოადგენს, ასეთ კრისტალს შეუძლია გარდაქმნას ჩვენითვის ხილვადი სხივების სხივებად. ხოლო თუ ჩვენს წინაშე ვისწავლით, დამით რომელი სხივებია უფრო მუდმივი და იძლევა საგანთა გამოსახულების ანარეკლს, ხოლო შემდეგ დავამზადებთ ასეთი სხივების დამკერ ლინზას, მაშინ უკუნეთ დამემი ამ ლინზით რომ გავიხედოთ, ყველაფერს დიდის სინათლით გამოქუქებულივით დავიხანავთ ერთი სიტყვით, მოხუცმა ეს ამისხსა, მთითქოს ყველაფერი ჩავიწერე, მაგრამ ვერც კი მოვაწაწაი თავიდან გამეგეოვებინა ყოველივე და ჩანაწერი შემე მოწებინა, რომ მოხუცმა სული დალია.

თავი გიორგი დადუმდა. ჩვენ ყველანი სულგანაბელი ვუსმენდით მას და გულდაწყვეტილებმა ვკითხეთ:

— მერე ის ჩანაწერი?

— ნუთუ არ მიტყბანეთ?

— როგორ არა. — გვიპასუხა მან, — მოსკოვში ჩავიტანე საეკუთესო ქიმიკოსები ჩაუსხსნენ მის ამომოფხას, მაგრამ მიიხრეს, აქ ისეთი დაფუძველები შეედიმები მოგვსვლიათ, ისე არასწორად დაიწერიათ ყოველივე და ისეთი რამეები გაბოგრჩენიათ, რომ ამით რაიმეს გაგება ყოვლად შეუძლებელია. ამ ჩანაწერების გასახსნელად ახალი ამოხსნენელი ან გამომკონებელი უნდა დაიბადოსო. რა მოუვიდა იმ ჩანაწერებს მერე, აღარ ვიცი. ეს კია, რომ ასეთი სათვალე ჯერ არ უნდა იყოს მგონი გამოგონილი. ასე რომ, ყმაწვილებო, ტყუილებრადოდ შეგიძლებით ეგ საგანი.

ცხოვრებაში ნუგაიწი ნუ იტყვებს, ესა თუ ის საგანი არ დამჭირდება, ან არ გამომადდებაო. მე გირჩევთ, გულდასმით ისწავლოთ გეგე, ისტორიაც, უცხო ენებიც, ფიზიკაც და მათემატიკაც, რადგან ვინ იცის, ვის სად დაგჭირდებათ თქვენი ცოდნის გამოყენება და, თუ ყოველი საგანი კარგად გეცოდნებათ, ჩემსათვის თავი არ მოგჭირდებათ. მე ხომ ეს ჩემი შემთხვევა სიკვდილამდე მეყოფა სადარდებოდა.

დაიბადა „პიონირები“ 1955 წელს.

უკაცრიელი მინდვრები. ამოვირჩიე ადგილი და დავსვი თვითმფრინავი. მიმოვიხედე, სწრაფად დამოხვტი კაბინიდან, გავედი ფართაზე და ანაზიანებულად აღვიღოები მგრადა დავემანე.

— როგორა ხართ? — ვკითხე მოხუცს.

მოხუცმა დიდის გაჭირვებით გაახილა თვალი და იკითხა:

— მივედით?

რა დროს მისვლა იყო, სულ ათიოდე კილომეტრი თუ მეტწიბოდა ნაფრენი.

— ჯერ არა. — ვუპასუხე მე. — თავს როგორ გრძობთ?

— ძალიან ცუდად. მე ვფიქრობ, ყოველი ჩვენი ცდა უნაყოფო იქნება...

უკანასკნელი სიტყვები ძლივს გავიგონე. სასწრაფოდ ჩავძვერი ჩემს კაბინაში, მაგრამ მოხუცმა კაბინაზე მოაკაკუნა და თავისკენ მიმახედა.

— მოდით ახლოს, — მიიხრბა მან.

მივბრუნდი და მის კაბინაში თავი გადავევი.

— თქვენი, ალბათ, ქიმიკა გისწავლიათ? — მკითხა მან — თუ ოდნავ მაინც იცით, მაშინ ეცადეთ ზეპირად დაიმახსოვროთ ის ფორმულა, რომელსაც ახლა გეტყვით...

მე უბის წიგნაკს ვეყი, მოვეშადა ჩასაწერად, რადგან ქიმიკაში აბსოლუტურად არაფერი არ გამეგებოდა, მოხუცმა კი გამაფრთხილა:

— ჩაწერა არ შეიძლება, აქ მტრის

როცა შვილი იბადება —
კერის ფუძე
და იმედი,
სხვებზე მეტად დიდ სიხარულს
ვინ განიცდის?
— გული დედის!

თავზე პირშმოს ვინ ევლება,
სასობით ვინ შეპყურებს?
დღედაღამე მისთვის ზრუნავს,
სიციცხლესაც არ იშურებს.
უწყომანოდ შვილისათვის
თავგანწირვას ვინ გაბედავს?
— მხოლოდ დედა!

როცა შვილი ავად არის,
ეხუთება სიციხით სული,
დნება, იწვის სასთუმალთან
უღარაჯებს აღსასრული;

ვინ ათენებს მისთვის ღამეს,
ვინ თრთის ცეცხლით გაბასრული,
ვინ არის მზად
შვილს ემსხვერპლოს? —
დედის გული!

შვილის ბუნდი

შვილის გულის ზეაშიადი
ძილშიაც კი დედას ესმის;
იგი არის მოზიარე
მისი დარდის უმძაფრესის.

დედის დარად არვის ძალუძს
შვილის ტრფობა და აღერსი,

მისი დიდი სიძამილით
დღის გულოც მარად კენესის.
შვილს იხსნის და თავს გასწირავს
სიყვარულით გათანგული —
დედის გული!

შვილის ღებნა ვის ახარებს,
უებდობით ვინ ვალალებს?
დაჯარგვის ეამს სიკვდილამდე
არ აშრება ცრემლი თვალებს.

ვის უშხამავს ყოფნის დღეებს
ნადველი გულს ჩანაღსი,
შვილზე დარდი და ოცნება
ვის ჩაპყვება სამარეში?
ვინ არის, რომ სიციცხლის აზრს
და სიხარულს შვილში ხედავს?
— მხოლოდ დედა!

დედის გული, შვილის წრფელი
სიყვარულით დაისრული!
რამდენ მაღალ გრძნობას იტყვის
უანგარო დედის გული!

დაიბეჭადა „პიონერში“ 1955 წელს.

ნორვეგიის ნორკ პიონერთა კავშირი

ნორვეგიის პიონერთა კავშირი მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ დაარსდა. კავშირში ბავშვებს იღებენ 8-დან 15 წლამდე. პიონერად გახდომის მსურველები ვადაიან სამთვიან გამოსაცდელ ვადას. ამ ხნის მანძილზე მათ უნდა შეისწავლონ პიონერული კანონები, შეისწავლონ მუშათა საერთაშორისო დღესასწაულების აღმოცენების ისტორია, დაეუფლონ გარემოში გაგნებას, კოცონის დანთებას, დროის აღმართვას და ა. შ.

წევრად გახდომის შემდეგ პიონერი ვალდებულია მუდამ ატაროს უელსახვევი.

ნორვეგიელი პიონერის უელსახვევი ლურჯი ფერისაა. ნორკ პიონერთა დევიზია: „მშვიდობისა და

მეგობრობისათვის საბრძოლველად იყავ მზად!“
პასუხი: „მზად ვართ!“

ფინეთის პიონერთა დამოკარაბიული კავშირი

ეს კავშირი 1945 წლის 3 ივლისს დაარსდა. ფინეთში 20 პიონერული რაზმია, ეს რაზმები 23 ათასამდე ბავშვს აერთიანებს. პიონერებს მწვანე პერანგები და შავი შარვლები ან ჭკედა კაბები აცვიათ, წითელი უელსახვევები, ღამაში სამკერდე ნიშნები უკეთიათ. (უველა პიონერს ჭიბით დააქვს ძეწკვი, რომელზედაც სასტეენია ჩამოკიდებული). პიონერთა დევიზია: „ბაღხის საქმისათვის საბრძოლველად იყავ მზად!“ ბავშვებს შვიდ წლამდე ორგანიზაციაში არ იღებენ, მაგრამ პიონერულ საქმიანობაში მონაწილეობა შეუძლიათ. ასეთ ბავშვებს წითელ უელსახვევე მწვანე ზოლი აქვთ შემოვლებული. ფინელი პიონერები აქტიურად მონაწილეობენ უველა საერთაშორისო ღონისძიებაში, ახლო ურთიერთობა აქვთ საბჭოთა პიონერებთან, გაუთ „პიონერსკაია პრადესთან“.

პიონერული

რაც უფრო მაღლა მივდევდი ბილიკს,
მით უფრო მაღლა იწევდა ზეცა.
შვებს გაეშალა სხივთა მკვრივი
და ჩაღისფერი სამოსი ეცვა:

რაც უფრო მაღლა მივდევდი ბილიკს,
მით უფრო ქვევით რჩებოდა მიწა.
როგორც ხომალდი, ლურჯი
ხომალდი,
თვალწინ ცისფერი სივრცე დაირწა.
მე მივცეობდი დაგარეხილ ბილიკს
და ფერხითი ჩემთა ზაფხული იწვა.

ჰეი, ბებერო მდინარეო,
ყინულის არტახებში მძინარეო,
ხამთარი როგორ მოგერია,
ჭალები, ველეები მოგელიან...
შვევ გაზაფხულმა გაშალა მხარი,
უკვე დაიწყო მზიანი დარი, —
აიდექი, ბებერო მდინარეო.

გაგაგაღა გონაშვილი,
თბილისის 77-ე საშუალო
სკოლის X კლასი.

გოგონას პორტრეტი
ველიოდი დიმიტი,
წაღწეობის რაიონის ს. ჭვარის
ჩავჭვანიანი სკოლის VI კლასი.

* ზვიგენზე ნადირობა. გიორგი ლასურაშვილი. 12 წ.

რა საამოა ღამესთან ყოფნა!

რა საამოა ღამესთან ყოფნა, როდესაც მთვარე ნათელ სხივებს სა-
ხეზე მოგაფენს, როცა ვარსკვლავები მთვარესთან ერთად ანათებენ,
თითქოს ცას ვერცხლბით მოეცდავენ და აციმციმდებიან.

რა საამოა ღამესთან ყოფნა, როცა ზღვასთან ხარ ახლოს. მთვა-
რე აბობოქრებულ ზღვას ათამაშებს და ათამაშებს, ზღვა კი ვეება
ტალღებს თითქოს უღონოდ დანარცხებს ხოლმე მიწაზე და ბამბა-
სავით თეთრ ქაფს ღამაზ-ღამაზ ფერად კენჭებზე აქა-იქ დატოვებს.

რა საშიშია ღამესთან ყოფნა, როცა ტყეში ხარ, აქა-იქ ისმის
ტურის ჩხავილი. ღამე თვალებს გიბრიალებს, ღამე შიშსა გვევრის,
მაგრამ ხეების შრიალი ისე საამოდ ისმის, შიშს სულ გადაგვიწ-
ყებს.

რა საამოა ღამესთან ყოფნა!

ლელა კაციშვილი,
თბილისის მე-60 საშუალო სკოლის V კლასი.

გ ა მ თ ა რ ი

რა თოვლია, რა ქათქათა,
რა ფაფუკი, რა ღამაზი!
ისე ბზინავს, ისე ბრწყინავს,
ვერ ეღრება მას აღმასიცი.

გაქრა მიწის რუხი ფერი,
ყველგან თოვლი გაბატონდა.

მხიარული მინდვრის ღელე
ყველსაგან განმარტოვდა.

აღარ ისმის მისი მღერა —
ნაზი, წყნარად მოწყრილად,
მაკიერად, ცით ურტიცხვი
თუთრი ფიფქი მოშრიალებს.

ნესტან აფციაშვილი,
თბილისის 38-ე საშუალო
სკოლის IX კლასი.

გაგაფსული დამდგარა

თეთრი კაბა დაიწმენა
 ალუბალმა პატრამ,
 აჩურულდა სოსო ხმაზე:
 — გაზაფხული დამდგარა!

განა მერცხალს დავაიწყებდი,
 მოჭრის კამარ-კამარა,
 თავს დაგვძახის მზიარულად:
 — გაზაფხული დამდგარა!

მთიდან ცელქი ნაკადული —
 გამჭვირავლე, ანკარა,
 მორაკრაკებს, მოიმღერის:
 — გაზაფხული დამდგარა!

მზეზე სხივები დაგაფრქვია,
 ამო, განა თაკარა,
 ცხრავე თვალით გაგვიღიმა:
 — გაზაფხული დამდგარა!

ნეტავ მთელი ეს ქვეყანა
 ფეხით შემომატარა...
 გაისარე ჩემო მხარე:
 გაზაფხული დამდგარა!

ელისო კალანდარიშვილი
 თბილისის 149-ე საშუალო
 სკოლის VII კლასი.

ვიხსენებლ თანატოლებს

ომის ხანძარი გამოიარეთ,
 ბოლო მოვლო ტანჯვა-წამებას,
 ეს გაიმარჯვეს გმირმა დედებმა,
 ეს გაიმარჯვეს გმირმა მამებმა.

ვიტენამელო ჩემო ტოლებო,
 წიგნის მაგიერ გეკვირათ თოფი,
 ახლა კი წყნარი ზეცა დაგზარით
 და მეტ გილოცავთ
 და-ძმური გრძნობით.
ნანა ზარმა,
 წალენჯიხის 1-ლი საშუალო
 სკოლის VI კლასი.

გ ა გ ა ფ ს უ ლ ი

მართალია, მინდორ-ველებს
 ზოგან ისევ თოვლი ფარავს,
 მაინც ჩუმად, შეუმჩნევლად
 გაზაფხული მოგვეპარა.

გათბა მიწა, სამუშაოდ
 ემზურება კაცი, ქალი...
 გაზაფხულის მოსვლას ხარობს
 საქართველოს მთა და ბარი.

არჩილ აზმაიფარაშვილი
 თბილისის მე-14 საშუალო სკოლის
 IX კლასი.

* ცირკი, დბა ენაბიბი, ყ წ.

ნორა კოკიაშვილი-ნათა ჟურნალი № 6

გოგონა უაყაჩოებით.
 რუსუდან მოსიაშვილი, 6 წლის.
 გორის რაიონი სოფ. მეჯვრისხევი.

ვე და ლელა

თელხუტუნა მზე უღიმის
 ერთიციქნა ლელას,
 ეუბნება: გაიზრდები.
 გაახარებ ყველას.
 ლელაც უსმენს პირმკინარე
 და ჰპირდება მზეს:
 — ვასახელებ ჩემს დედ-მამას,
 ჩემს ღებსა და ძმებს.

ლელა კვბაშვილი,
 თელავის მე-8 საშუალო
 სკოლის IV კლასი.

ქართველთა
წერითადაც

პრ. ლავიჩიყვაძე

ნორჩ კორესპონდენტთა ჟურნალი № 6

თოვლიანი დღე

— თოვლი მოსულა, თოვლი მოსულა! — მხიარული შეძახილებით გარეთ გამოცვივდნენ ტყის ბინადარნი. თოვლს დეფარა ბურჭები, ხეები და კიდეც ვინ დათვლის, რამდენი რამ. ციყვები მხიარულად ხეებზე დახტოდნენ და ბაჭეებს თოვლს აყრიდნენ. დედაციყვმა ერთი ტოტი თოვლისაგან ცოცხით გაანათავისუფლა და ზედ მუხუდროდ მოკალათდა. ტყეში უფილ-ხივილი ისმოდა. დათვის ბელებს გამოეღვიძათ და თოვლში კოტრიალი მოუნდათ, მაგრამ დედამ არ გაუშვა და ლოგინში ჩაათბუნა. ხეების ძირში მელია კეკლუსად მიმოდიოდა და კულიდან თოვლს იბერტყავდა.

უცბად დედაციყვის წინ პაწია ფიფქი დასკუბდა.
— დეიდა ციყვო, — მიმართა მოკრძალებით ფიფქმა, — შეიძლება თქვენთან ერთად გავატარო ეს მხიარული დღე?

— მაგასაც კითხვა უნდა? — გაუკვირდა ციყვს, — როგორ არა, შემოდი ჩვენსა.

— არა, თქვენს ფულუროში მე დავდნები, — უპასუხა ფიფქმა. ციყვმა თავის შვილებს დაუძახა: მოლხო, ნახეთ, ვინ გვესტუმრავო. ციყუნები ერთ წუთში ტოტზე გაჩნდნენ. მათ თვალები გაუბრწყინდათ, როცა პატარა ფიფქი დაინახეს. მაგრამ არცერთს არ შეუთავაზებია მისთვის ფულუროში შესვლა, რადგან ისინი სკოლაში დადიოდნენ და იცოდნენ, რომ ფიფქები სითბოში დნებოდნენ, დედა ციყვს კი არ ესწავლა სკოლაში.

ძალზე მხიარულად გაატარა ეს დღე ტყის ყველა ბინადარმა. პატარა ფიფქი ციყვებმა კაკლის ნაჭუქეში დააძინეს.

თეა ჯაფარიძე,

თბილისის 1-ლი საშუალო სკოლის II კლასი.

წავიდა, წარსულს ჩაბარდა
დღეები ქარცეცხლიანი,
სამშობლო, ცამდე მალაღი,
დგას ამაყი და სვიანი.

არ დაგივიწყებთ არასდროს
ვატყავებს — მხარბეჭიანთა,
ვინც თავი მამულს შესწირა
და შუქად ამოკიაფდა.

ბ. რაბიანი,
თბილისის 81-ე საშუალო
სკოლის VII კლასი.

თებრონე შიღის წყალზედა
რავილ მოშიაზვილიძე,

ნაბაკეის ვ. სტურუას სახელობის
საშუალო სკოლის VI კლასი.

ღ ა მ ე ს ო ვ ე ლ ზ ი

მეხის ფოთლებში
აშარიშურდა,
ტოტს ჩაეხლართა
ნაზი ნიავი,
საღლაც კრიჭინაც
დაიჭრაუჩინებს,
აქვე ორღობეს
გააქვს კრიალი.
ვესმენ რაკრაცა
წყაროს სიმღერას:
ღამე თვეღებში
ვარსცელავებს შაფრქვევს.
შტრედისფერ ნისლში
ჩანთქმული მთვარე
ჩემად სეირნობს
და მალავს სათქმელს.

ვესმენ ხეების
იღვშალ ჩერჩულს,
თითქოს შორეულ
ზღაპარს ჰყევიზიან.
ჩაღლდნევიეთ:
მოკოპკოპებენ
ოქროს ვარსცელაენი,
ცაზე ხზღებთან.
მეხის ფოთლებში
აშარიშურდა,
ტოტს ჩაეხლართა
ნაზი ნიავი,
საღლაც კრიჭინაც
დაიჭრაუჩინებს,
აქვე ორღობეს
გააქვს კრიალი.

მანია ბალუაზაშვილი,
თბილისის მანე საშუალო
სკოლის IX კლასი.

მოცეკვავე ია გიორგაშვილი.
ადიგენის რაიონის
სოფელი უღე, II კლასი.

სოფელი.
ეაა აბუღამე, II ფ.

ჩ ი ბ ი

როგორ მიბუზულხარ, ჩიტო! გცივა? რატომ შენც არ გაფრინდი თბილ
ქვეყანაში? იმითომ ხომ არა, რომ სუსტი ფრთებით ვერ გადაუფრინდი მთებსა
და ზღვებს? მაგრამ მე უფრო სხვა მგონია: ალბათ ვერ მიატოვე ის მიდამოები,
სადაც დაიბადე, გაიზარდე, ფრენა ისწავლე.

ნეტავ შეისვენდეს სამთარი ჩემს თოვნას — არ დაგსუსხოს, არ გაგთო-
შოს. მე კი ზრუნვას არ მოგაკლებ, ყოველდღე გაგიმასპინძლებდი საყნეოთ,
ოღონდ შენც მებდე, ნუ გამიფრთხები!..

ენიო ნიკარაძე.

თბილისის მე-60 საშუალო სკოლის V კლასი.

პირველი წიგნი

რომელ წიგნს ვაძლევ მე
პირველობას?
ამის პასუხი ძალზე ძნელია.
საყვარელია წიგნი ყოველი,
ერთგულ მეგობრად სასურველია.

მაგრამ მაინც მყავს გამორჩეული
პირველი სიტომ „დედაენისა“.
ის „აი ია“, ის ასოები —
შემომუჭებთა სხივთა ჩქერისა.

მან შემაყვარა ჩვენი მამული,
მისი ქედლები, ველები მოვბი,
მან გამიყვანა და გამინათა
ყველა წიგნისკენ საეალი გზები.

ესტა დილა გემაღავდა მოცხარის ბუჩქები.
ფეხსაცმელები დავეირხა უძიროდ, **ქართულში**
შიშშილით გავეცხმა, გალურჯდა ტუჩები **მშვენიერად**

გ ა ნ ა ნ ა

ომკავახეი

თოჭინაზე

ქ ი რ ა ქ ვ ი ი ძ ა

პარადის შემდეგ,
ორმოცდარტის პირველ მაისს
მომართვა მამამ დიდი თოჭინა.
ემოსა ხახხასა წითელი კაბა,
იყო თვინიერი, ჩუმი და მორჩილი,
ლურჯთვალას ღიმილი შეგონდა ძალიან.
ჩერნიკოველმა გოგო-ბიჭებმა
ითათბირეს და დააჩქვეს „მაია“.

...ტყისპირი...
სვლიკისფერ მტარავალთა ნადიში.
ღრუბოდნენ სისხლისგან დამთვრალი ნადირნი
ტყვიებით დაცხრილულ ნაძვების ტვერში.
ამოგანტულუები ტალახში, მტვერში
შეგენიშნეს.
მყის ჩვენსკენ დაიძრა ავსული...
თავს გადაგვეფარა დედა ფერწასული —
შიში დაქანცვას და შიშშილს შიგრი...
— წითელი ჭარისკაცი თქვენში რომელია? —
იციოხა მხეცმა და... პასუხად — დუმლი.
მავი ავტომატის შეყვლა ჩახმახი,
წელში გაიხნივა ბარბაცა ახმახი.
— ეს არის! — გავეციმე წერტილთვალას მორჩილად
და თოფის ლულაზე დავესვი თოჭინა.

ლურჯთვალა „მაიას“ ტანშიც არ გასცრა,
როცა ნაძვთან დასვა გულქვა ჭარისკაცმა.
ტყვია დაახალა ვარდისფერ შუბლში.
თოჭინა სოკოს გვერდით მოწყვეტით დაეცა,
მხეცი კი ხარხარით უკანვე გაიქცა.

ეს მოხდა მაშინ და თითქოს გუშინ...
„მაიას“ ამბავი არავინ უწყის.
ნეტა ვისი წილი ტყვია ზედა „მაიას“?
ნას ნაჭრილობევი ისევე ატყვია.
სულ ფხიზლობს,
თითქოს ჩვენს მშვიდობას დარაგობს;
ზის სავარძელში თვალღია მორჩილად...
შენც ნუ დაიძინებ, იფხიზლე მუდამ,
რომ ტყვია არ მოხვდეს არასდროს, არასდროს
არცერთ ბავშვსა და არცერთ თოჭინას.

მხატვარი **ბ. ფოსანიშვილი**.

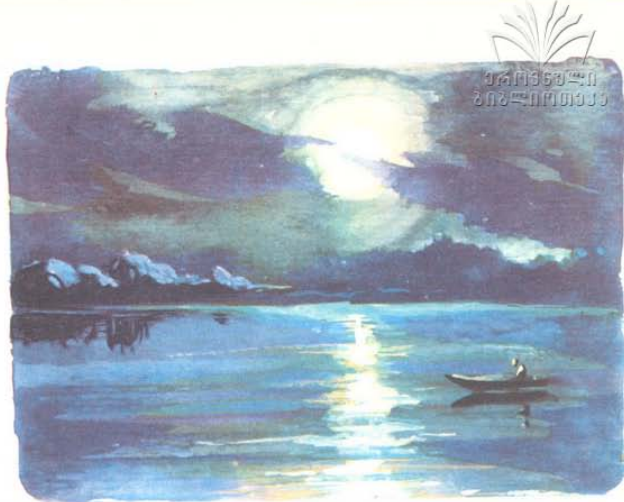
უკრიანული ჰყვარდა მაისი,
კრეშნატიკის იმთავით დაეტყო ხალისი,
რა სჯობდა სოფლის ტაძართან ვავლას...
მავრამ მოსწყურდა თოჭინას სწავლა.
ის იყო ისწავლა „აი“ და „ია“,
რომ ზეცა გამუქდა,
მზეს სხივი ჩაუქრა.
ურჩხული დემეჭრა ჩვენს სახლს და ნაგრამს.
დაუმშვიდობებულად დავკარგეთ მამა.
სასწრაფოდ შევკარით ორთავემ ბარგი:
დედამ — ერთი ბოლჩა, პური და ვარდი,
მე — „დედაენა“ და მძინარე „მაია“.
— საქართველოში, თბილისში, ჩემთან!
ფრთებქვეშ შეიფარა ბავშვები დედამ:
ოლეგი,
ოსტაპი,
სვეტლანა,
ოქსანა...
მტერი კი მოჯარდა, მოხვედა, მოზღვედა.
ზომბებმა ვაშლოვით გახლიჩეს ვაგონი.
ვინ საით გაბზოდა, ვინ საით გავრბოდით...
ცხრა ღამე ვიარეთ ტყე-ღრეში უძილოდ.

როცა დილით ადრე ქალბატონმა მან-
ფრმა გარეთ გაიხედა, შეინშა, რომ მათ
სახლის გვერდით მდებარე მალაზი-
ის დიდი ფანჯარა ღია იყო. ერთი სა-
ათის შემდეგ უკვე მთელმა სოფელმა
იცოდა, რომ ღამით მალაზია გაეკურ-
და.

მალაზიასთან უამრავმა ხალხმა მო-
იყარა თავი. გამგე კარებთან იდგა და
გაიძახოდა: „ეს ქურდები! ეს ბანდიტე-
ბი! რაც კარგი იყო, სულ წაუღიათ: კა-
რაქი, შაქარი, შოკოლადები, პაპირო-
სები. ცუდია, რომ მალაზიიდან ასე შორს
გეზოვრობს“. განსაკუთრებით მახელს
უსვამდა ბოლო სიტყვებს.

მალე ქალაქიდან მოტოციკლით ორი
პოლიციელი მოვიდა. ისინი დიდხანს

ქართული
გრაფიკის

ქართველი კუნძულის სიყვებელი

დაძებნენ კვლავ. ქურდები მალაზიაში
ფანჯრიდან გადასულიყვნენ. ნაქურდა-
ლიც იმავე გზით გამოეტანათ.

პოლიციელები მალაზიაში ისხდნენ და
ოქმს ადგენდნენ. სოფელი ისევ დაწყ-
ნარდა. ყველა თავის საქმეს დადებრუნ-
და. ჩვენ კი ისევ მალაზიის კარებთან
ვიყავით ატუსული. არდადეგები გვექონ-
და და ამიტომ არსად მივიჩქაროდით.
კარები ღია იყო. ერთი პოლიციელი
გამგეს რაღაცებს ეკითხებოდა, მეორე კი
მის პასუხს იწერდა.

— მე გამოძიებული უნდა გავხდე, —
თქვა ერვინმა. — საინტერესო პროფე-
სიაა. ქურდებს შვი დღეს დავაყრი.

— უკვე გმირად მოაქვს თავი, —
დასინა აგამ.

— გაჩუმდი, შენ არავინ გეკითხე-
ბა! — დაუვირა ერვინმა და მათ მუშ-
ტ-კრივი გამართეს. აგამ მაგრად ურტყ-
ამდა მუშტებს. ერვინი უკან იხედა და
იგი უკებ ღია კარიდან პირდაპირ მა-
ლაზიაში შევარდა.

„პოპ“, — დაიძახა ორივე პოლიციე-
ელმა ერთხმად. მალაზიის გამგე ლომი-

ვით მოგვეჭრა და დაგვიღრიალა: „და-
იკარგეთ აქედან!“ და ჩვენც წავიდით.

2

ყველანი ერთად მივდიოდით.

— დღეს რა გავაკეთით? — ვიკი-
თხე მე.

— ფეხბურთი ვითამაშოთ, — თქვა
პანსმა.

— დაიკარგეთ თქვენი ფეხბურთით!
— მოგვაპასუს გოგონებმა.

— მოდი, მამაჩემის ნაწილი ჩავსდეთ,
კუნძულზე გავიდეთ და ექსპედიციობა-
ნა ვითამაშოთ, — თქვა აგამ.

— ასეთ პატარა კუნძულზე ექსპედი-
ციობანას თამაში ვის გავუბა, — თქვა
ერვინმა. — რას ნახავს იქ კაცი. მალე
გავიზრდები და ნამდვილ ექსპედიციას
მოვავწყობ, აფრიკაში წავალ.

— შენ ხომ გამოძიებული გინდოდა
გამოსულიყავი, ქურდების დაჭრა გა-
ინტერესებდა, — შეასინა აგამ.

— მოგზაურობაც მაინტერესებს. ქურ-
დებს აფრიკაშიც დავიჭერ, — იტყობა-
რი არ გაიტყება ერვინმა.

აგას წინადადება ყველას მოგვეწო-

ნა. პანსმა თქვა: — აგა კაპიტანი იქნე-
ბა, ჩვენ კი მუშღაურები.

— არა, მე მესაქე უნდა ვიყო, თო-
რემ თქვენთან ერთად არ ვითამაშებ, —
განაცხედა ერვინმა.

— კარგი, მესაქე იყავი, — უთხრა
პანსმა.

კუნძული ტბის შუაგულშია მოთავ-
სებული, ნაპირზე კი ჩვენი სოფელია გა-
შენებული.

აგამ მამამისის ნათან მიგვიყვანა და
გვითხრა: — მამა მხოლოდ კვირაობით
თქვოაობს.

ნავი ნაპირზე იდგა. ტბის ზედაპირს
მსუბუქი ნიავი არხვებდა. ნავში ჩავსხე-
დით თუ არა, გაისმა აგას — კაპიტნის
ბრძანება:

— დაიბარით!

ჩვენ მამინვე ნიჩბებს ჩავჭიდეთ ხე-
ლი და რაც ძალი და ღონე გვექონდა, მო-
ვსვით.

— სრული სვლით! — ისევ ბრძანა
აგამ. ნიჩბებს მარჯვედ ვუსვამდით და
ორთქლის მანქანასავით გავიძახოდით:

„პუფუ-პუფუ, პუფუ-პუფუ“.

კუნძულის მხრიდან მსუბუქმა ნიავმა
დღურებდა, მაგრამ კუნძული ჯერ კიდევ
შორს იყო ჩვენგან. დიდხანს ვუსვამდით
ნიჩბებს. ბოლოს, როგორც იქნა, გაისმა
აგას ხმა: — უკელით სიჩქარეს!

ჩვენს სიხარულს საზღვარი არ ჰქონდა.

3

ჩვენს წინ კუნძული იყო. იგი ისე
პატარაა, რომ მას თითქმის ვერც ერთ
რუკაზე ვერ ნახავთ.

კაპიტანმა თქვა: — ფრთხილად ვი-

ყოთ, თორემ კუნძულზე გარეული ცხოველები ბინადრობენ.

— მესაჭევე, მარცხნივ მოუხვიე! წინ ბრავაა! ეს — „ბრავა“ ძველი სათლი იყო. ყველას გაგვიყვანა.

— ნაპირზე! — გასვლა ბრძანება ავამ. — მესაჭევე, შენ გემბანზე დაიცედი.

ნაპირზე გავედით, ერვინი კი ნავზე დარჩა. კუნძულზე დიდრონი ხეები იდგა, მათ შორის კი პატარა მდელო იყო გამწვლილი.

უკვე ინგრედიმა წამოიძახა: — ბიჭებო, მოდით აქ! აქ რაღაც აგვია.

დიდი ხის ძირას, ბალახებსა და ფოთლებს შორის იდო ორი გატყეხილი ზურგჩანთა. ყველანი გარს შემოვიხვიეთ და ვტივტივობდით — გაგვიხსნა თუ არა. ამ დროს ერვინც მოვიდა. ავა, ჩვენი კაპიტანი, ინგრედილად აქეთ-იქით დადიოდა.

ბოლოს ავამ გაბედა და ერთი ზურგჩანთა გახსნა. შიგ ვიყო სივარტები, შოკოლადები, შაქარი, კარაქი.

— ბიჭებო, — წამოიძახა ავამ, — ეს ჩვენი მაღაზიდან არის წამოდებული! ახლავე სოფელში წავიდეთ და ყველაფერი პოლიციას მოვახსენოთ.

— სწორია! მართალია! — გაისმა შეძახილები.

ზურგჩანთები იმავე ადგილას დავაწყეთ და ნავისკენ გავიქით, მაგრამ ნავი არსად ჩანდა. ქარს იგი ნაპირიდან შორს გაეტაცა. დამწავე კი ერვინი იყო.

— მესაჭევე, — წამოიძახა ავამ, — მოხსნილი ხართ თანამდებობიდან!

— გავცურავ და მოვიყვან, — თქვა პანსმა.

— არა, — წამოიძახებთ ყველამ ერთხმად, — ამას შენ ვერ შეძლებ. ნავი ძალიან შორს არის, თანაც ძლიერი ქარია.

— ახლა ნამდვილი რობინზონები ვართ, — თქვა ინგრედიმა.

არ ვიცოდით, რა გზას დავადგომოდით ბოლოს შორის ყველაზე უკვირანა პანსმა თქვა: — ჩვენ ალბათ დიდხანს მოგიხდებდა აქ ჯდომა. მისავლის აღუბნის დროს ყველა მინდვრად არის გასული. სათევზაოდ კი არავის სცალია.

— მართალია, — თქვა ავამ, — მაშაქმი მხოლოდ კვირაოთი დადის სათევზაოდ. მანამდე ნავს არც მოიკითხავს.

— დღეს რა დღეა? — იკითხა ინგრედიმა.

— სამშაბათი, — ვუპასუხე მე. — ამ დროს ჩვენმა „მესაჭევე“ ერვინმა

წამოიძახა: — მე შენ უნდა წავიდე, მეჩქარება. დედამ მითხრა, სადილზე არ დაივიწყებო.

— აა, შენ გეჩქარება? — ირონით შენიშნა პანსმა. — წადი შერე, რას უშურებ. ან მესაჭევე ამასა ჰქვია, ასეთებიც რომ აფრიკაში წასვლას დააპირებენ!.. სასაცილოა პირდაპირ.

ავა დიდხანს დემა. ბოლოს წამოიძახა: — მოდი, დიდი ციციონი დავანთო. ჩვენი მშობლები ცეცხლს დანახავენ და მიხედებიან, სად ვიმყოფებით.

ეს კარგი აზრი იყო, მაგრამ ცეცხლი როგორ გაეკურალებინა, ასანთი რომ ბეჭონდა?

ამრიგად, არც ამ აზრმა გაჭრა. მაშინ პანსმა თქვა: — მოდი, ტივი ავაგით და გავცურთო.

— ლუსმანი რომ არა გვაქვს?

— პერანგებს დავეფეთ და შევეკრავთ.

ავამ ხეები დათვალა და წამოიძახა: — შენი ტივისათვის მიელი კუნძულის განაგება მოუხდებდა, აქ სულ ექვსი ხეა. არა, ეს გზა არ გამოვადგება. ამას სჯობს ვისხედთ და ვიცადოთ.

— კი მაგრამ, როდემდის? ზამთრამდე? — წამოიძახა გაბრაზებით ერვინმა და ბალახის ბლუჯა წყალში ისროლა.

ამასობაში სადილობის დროც დადგა. უკვე ყველას გვმოიდა. ვილის ჩიბიძე ვაშლი აღმოაჩნდა. იგი ყველამ გაივინა-წილოთ. მაგრამ ამან კიდევ უფრო გაგვიძლიერა შიშშილი.

ერვინმა ზურგჩანთებისკენ გაიშვირა ხელი და თქვა:

— ჩვენ ხომ შოკოლადები გვაქვს.

— არა, — უთხრა ავამ, — შოკოლადები მაღაზიისაა. უფლება არა გვაქვს ხელი ვახსოთ.

ერვინი გაბრაზდა, მაგრამ ჩვენ ავას მხარი დავიჭირეთ:

— შენ სადაც გინდა, იქ წაბრძანდი, ჩვენ კი, როგორც კაპიტანი გვირჩევს ისე მოვიქცევით.

თავი გმირად მოგვექონდა. ხუთი წუთით ყველაფერი დავივიწყეთ.

ლოინი, ლოინი... ყოველი წუთი ძალიან გვეჩვენებოდა. ქარმა უფრო ძლიერად დაუბრია, აცივდა. ჩვენ ყველანი, ერთად შეეკუთხინი, დიდი ხის ძირას ვისხედით. ერვინი კი ვერ ისვენებდა.

— ოჰ, რა ექსპედიციას! — წამოიძახა მან, — შენ ალბათ ახლა ცხელ საილს შეეჭყვიან. დღეს მამაჩემი ქალაქში აპირებდა წასვლას. მეც უნდა წავიყვანე და ახლა სადა ვსივარ...

დაღამდა. მზე უკვე ახრად ჩანდა. ჩამონებულა, მოგვიშვია.

— შიშა. ამსიგრძე დამეს შიშშილით ხომ არ დავიხსოვებით. ცოტა შოკოლა-

დი ავიღოთ და შეგვამოთ... — თქვა ინგრედიმა.

— კარგი, — თქვა ავამ. — მჯერამ ჩვენ არ ვიცით რამდენ ხანს მოგიხდებდა კუნძულზე დარჩემა. ამიტომ დღეს მხოლოდ ერთი ფილა შოკოლადი უნდა ვიკვართო, ხოლო როცა სოფელში დავბრუნდებით, მაღაზიაში მივალოთ და შეგვმული შოკოლადის მისასურს გადავიხდით.

ერთი ზურგჩანთიდან ფილა შოკოლადი ამოვიღეთ და თანაბრად გავინაწილოთ, ამან კიდევ უფრო მოგვაშია.

სოფელი უკვე გაჩირაფდა. გარკვევით ვხედავდით განათებულ ფანჯრებს. მიველი ჩვენი გონება ახლა მხოლოდ მშობლებისკენ იყო მიმართული. ვიცოდით, ისინი ყველგან დაეკუთხებნენ, გვეძახდნენ, ვეფებდნენ ტყეში, სასპორტო მოედანზე, პლაჟზე...

დამე ძალზე ბნელი იყო. წვიმდა. ხის ძირას ვისხედით. ძირი არც ერთს არ გვეკარებოდა.

უკვე პანსმა წამოიძახა: — გესმით? ნავი!

დაიხ, ეს იყო ნავი. იგი კუნძულისკენ მოდიოდა. ინგრედიმა და ავამ სიხარულისაგან ცეკვა დაიწყეს.

— ალბათ ქურდები არიან, თავიანთი ნაქურდალის წასაღებად მოდიან, — თქვა კილიმ.

— ჩი-ჩუმაღ, — თქვა ერვინმა, — არ დე-დაგვინახონ.

ხეებს ამოვეფარეთ.

— მე ვიცი, როგორ მოვიქცეთ, — თქვა ჩურჩულით ავამ, — როცა ქურდები ზურგჩანთების ასაღებად გასწვები, ჩვენ სწრაფად ნავში ჩავსხედეთ და ნაპირისკენ მოივსეთ, ქურდები კი აქ დავტოვოთ. სოფელში ყველაფერს პოლიციას მოვახსენებთ და ქურდებიპაც დაიჭურენ.

— კარგია, ძალიან კარგია! — წამოიძახებთ ყველამ ერთხმად. მხოლოდ ერვინი წავიდა წინააღმდეგ.

— არ-რ-რა, არ მინდა. ქურდებს რ-რ-რეკოლმური ექნებათ. უმჯობესია ნ-ნაპირზე გ-გაყვანა ვთხოვოთ.

— გარუმდი, თორემ... — უთხრა პანსმა.

ამასობაში ნავი ნაპირს მოადგა. ვიღაც ზორბა ტანის კაცი ნავიდან გადმოსტვა და თავიდან ქვედ მოიხადა. ჩვენ მაშინვე ვიცანით იგი. ეს იყო მაღაზიის გამგე.

— რას შერება? — იკითხა ინგრედიმა.

— ჩუმაღ! — უთხრა ავამ. ქურდი ჩვენ ვერ გვეზღვდა.

ქვაჩის ლიპონია

... ზოგი გაზაფხულზე ახლად გაღვივებულ სიცოცხლეს შეტრფის, ზოგს ფერებითა და დოვლათით სავსე შემოდგომა იზიდავს, სხვები ზამთრის მკაცრ პეიზაჟებში ხედავენ მშვენიერებას... მაგრამ მაინც უძრავ-ღვსისობა უპირატესობას ზაფხულს ანიჭებს. და არც თუ შეცდომით. ადამიანი არასოდეს არ იმყოფება ისე უშუალო კონტაქტში დედამზუნებასთან — მზესთან, პერიოდთან, მიწასთან, წყალთან, როგორც ზაფხულში.

შედარებით მცირე ტერიტორიის საქართველოშიც კი ზაფხული ფრიად განსხვავდება ერთმანეთისაგან. მუდმივი თოვლით შექარავებული მთიან რაიონებში იგი მიკლე და გრილია. ხევსურეთში, სვანეთში თუ სხვაგან არაუთვლელ გვინახავს სახლის დედამოზე მიწერილი სიტყვები: „აბა და ამ წლის, ამდენ ივნისს და ივლისს კოჭებამდე, ან მუსლამდე მოთვა“. სამაგიეროდ, აღმოსავლეთ საქართველოს ვლადარ-შირაქის ვე-

ლები და ნახევარუდაბნოები ზაფხულში ნამდვილ გავარაგებულ ღუმელს ემსგავსებიან. ივნისში სულ ერთიანად გადაიხრეკება ხოლმე ცოცხალ ხალიჩად მონახტული გაზაფხულის ეფემერები. თავისებურია წელიწადის ამ დროს შავზღვისპირა სუბტროპიკები: ცისა და ზღვის ლავარდი შეხამებული უსასღერო ვეგეტაციისთან მოჭარბებული ტენისა და ტემპერატურის ტყე გახვდარა. მუდმივი თოვლისა და მყინვარების ღნობის შედეგად ზაფხულობით

ტურები სასიცოცხლო ტენს განსაკუთრებით საჭიროებენ ზაფხულის გაჭინურებულ, მთავრადღობა წყლით უზრუნველყოფის მრავალიცხოვან სარწყავ სისტემას. ზოგერთ მთიან რაიონში, ძლიერი თავსება წვიმების ან თოვლის სწრაფი ღნობის შედეგად, ზოგჯერ თვით პატარა მდინარეებიც კი ქვიშა-ტალახარეულ გაგვივებულ სტიქიონად გადაიქცევიან ხოლმე და დიდ ზიანს აყენებენ სახალხო მეურნეობას. ამ მხრივ განსაკუთრებით ცუ-

ზაფხულის ბაჟს სოკოვანი თამბაქო ლაჯათს აქლავს.

სავარძლობად — ოცდაათი, ორმოცი პროცენტით მატულობს ჩვენი მდინარეების დებიტი. ამას ძალზე დიდი მნიშვნელობა აქვს სოფლის მეურნეობისათვის: გვაღვიან ზაფხულში, როდესაც დაბლობ რაიონებში გაშენებული სასოფლო-სამეურნეო კულ-

დი რეპუტაციით სარგებლობს მდინარე ღურუჯი. ივნისში ჭერ კიდევ არ დაეკაკაებულა ბუნება. ტანწერწეტა რცხილისა და თელის, ტანძლიერი მუხისა და ძელქვის ფოთლებს ჭერ კიდევ გაზაფხულის ნორჩი სიმწვანის ელფე-

— თვითონ მასვე მოუპარავს, — თქვა პანსმა.

— ჩქარა, ნავისკენ, — თქვა აგამ და წინ წავიდოდა. ვერინი წყალში ჩავარდა. აგამ და ინგრიდმა იგი ნავში ამოათრიეს. ვილი და პანსი კი გამაღებთი უსვამდენ ნიჩბებს. უკვე ხუთი, ათი, ოცი მეტრი დაეშორდი კუნძულს. ამ დროს მოგვემა: „ააო, რომელი ხარ? დაბრუნდი ჩქარა! ეს ჩემი ნავია!“ — იბასდა ქურდი კუნძულიდან.

პანსი და ვილი კი ერთმანეთს ეკიბრებოდნენ ნიჩბების მოსამში. კუნძულს

სუვე თვალს მოეფარა. ახლა უფრო გარკვევით მოჩანდა ჩირალდნები სოფელში. მოლოს, როგორც იქნა, ნაპირს მივადექით. ამ დროს მოგვემა ხმა: „სახლს, რას უყურებთ, წვილით, მოგებნით ბავშვები!“ ჩვენ ნავიდან გადმოვფდით და დავიძახეთ: „ჩვენ აქა ვართ, აქ!“

— სად იყავით? — იკითხა ყველამ ერთხმად.
— ქურდი დაიბიროთ! — თქვა აგამ, — კუნძულზე გვეყავს დამწყვდეული, ვერსად გაიქცევა!
წვიმამ უფრო უმატა. მაგრამ რამდე-

ნიმე კაცი კუნძულზე გაემგზავრა და ქურდი სოფელში მოიყვანეს.

ორი დღის შემდეგ გაუთვითი ეწერა: „ნორჩმა პიონერებმა ქურდი დაიბიროეს.“

ჩვენს სიხარულს საზღვარი არა ჰქონდა.

მას შემდეგ ჩვენს სოფელში იმ კუნძულს ყველა „კარაქიან კუნძულს“ უწოდებდნენ.

გერმანულიდან თარგმანა ნოზარა ბასილაძემ.
შახტავი თ. ხუციშვილი.

მთის შროშანა

რი დაჰკრავთ. ნაძვისა და ფიჭვის ახალგაზრდა ყლორტები ლამაზად გამოიყურებიან წინა წლის წიწვების ქვეშ ფონზე. ალისფრად ღუის ბროწეული. დამპთობელი სურნელით ყვავიან ცაცხვი და აკაცია. ნექტარიით მდიდარ მათ ყვავილებზე გამოუღვევლად დაფუსფუსებენ სასურველი სტუმრები — გარეული თუ შინაური ფუტკრები. ყვავილობას იწყებენ ველური გერანი (ნემსიწვერა) და გლადიოლუსი (ხმალი), ჯერ კიდევ ატარქვეს ნახ სურნელს შროშანა. ველ-მინდვრად თავთავდება ხორბალი, ყვავილობს ქვევი; მდელითა მწვანე ხალიჩა სულ უფრო მშვენიერდება.

მოვიდა ზაფხული, ბუნების ბობოქარი აღზევების, ათასობით ახალი სიცოცხლის დაბადების დრო.

ივნისს მოაქვს ბუნების პირველი ძღვენი: მწიფდება მარწყვი, მაცვალი, ბალი, ალუჩა, თავი წამოაჭვეს საცხელად ვარგისმა სოკოებმა.

ზაფხულში ერთბაშად გადატვირთული აქვთ სამუშაო დღე ფრინველებს. აღარ სცალიათ და გალობასაც მოუკლეს ფრინოსნებმა: ერთნი ჯერ კიდევ სხედან კვერცხებზე, მეორენი ზრდიან და კვებავენ თავიანთ გაუმადლო ბარტყებს. სწორედ ამ პერიოდში მოაქვთ ფრთოსან მეგობრებს ყველაზე დიდი სარგებლობა ადამიანისათვის. ფრინველები ყოველდღიურად ახადგულებენ სოფლის მეურნეობისათვის მავნე მწერების უზარმაზარ რაოდენობას.

ზაფხულობით თვით მარცვლაშია ფრინველებიც კი დაუზარებლად იკვებებიან მწერებით. მაგალითად, გამონაგარიშებულია, რომ მინდვრის ბელურის ერთ მშობელ წყვილს დღის განმავლობაში თავისი ბარტყებისათვის მიაქვს 474 მწერი. ამა რამდენ მწერს გაანადგურებენ ბელურები ბარტყების დაფრთხიანებად — ე. ი. ამრილიდან აგვისტომდე!

აი რატომ სჭირდებათ განსაკუთრებული გაფრთხილება ფრინველებს ზაფხულობით.

საოცრად მიმზიდველი და სხსაცოლია ნადირთა ახალი შთამომავლობა. დათვის, ბუროთივით მრგვალი, ბელები, მელიის მოუსვენარი ლეკვები... მაგრამ სილამაზითა და მოხდენილობით, რა თქმა უნდა, ბადალი არა მკავთ მოყვავილემ მდელიებზე ულამაზეს ყვავილივით გამოყურებულს ნუჭერს. შვლის უმწიკო მდღერს ბუნებაში ყოველთვის რა-

დი ძალუძს ათასგვარ ხდობას. ვადარჩინოს თავისი პირშუბი, ალბათ აჩრტამ აქვს ნუჭრს ვარგმუ-ბუნებულენ საოცრად შენაძებულენ უკეთესენ მორთულულობა. შენიღბვის ამ უნართან ერთად პატარებს ახასიათებთ დამალვის, განაბვის საოცარი ინსტიქტი. სიცოცხლის პირველ თვეებში არავის უნახავს დედასთან მყოფი არე ნუჭრი. დაეკმაყოფილებს თუ არა რძით, დედა საიმიდოდ ადვილს მიუჩენს ხოლმე პატარას.

ივნისის დღე ყველაზე ხანგრძლივია, დამე ყველაზე მოკლეა, ბუღბუღლის ტკბილი მელოდიებით დამშვენებული ივნისის აისი ყველაზე მომხიბლავია წელიწადის ყველა სხვა თვეების განთიადებს შორის. წყნარ საღამოებს თავისებურ რომანტიკას მატებენ ცოცხალი შუქურები — ცოცხანთელები.

განა ყველამ იცის, რა ლამაზად იბადება ივნისის ახალი დღე? ოთხი საათისათვის აღმოსავლეთით, მკრთავი ციმციმით ანთება ჰორიზონტზე ცის მონაკვეთი. საოცრად სუფთა და ცისფერი, იგი მაშინვე აიჩქარება თვით ყველაზე პატარა მდინარესა და ტბორში, თითოეულ სარკმელში. ყოველ წუთს იცვლება ცის ელფერი, ზღაპრულ ფერებსა და ფორმებს იღებენ ღრუბლები. ცოტაც და ცის კაბადონი ალისფერის ტყვეობაში მოექცევა, მერე მზეც ამოვა და ცვრის მძივების მირიდლებიც ერთიანად აბრჭყვიალდებიან. ფრინველები სხვადასხვა ტონალობით, ყველანი თავიანთი ჰიმნით ხვდებიან ამომავალ მნათობს, ახალი დღის დაბადებას...

ბარ. ვაჟა-ფშაველანი,
ბიოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი.

შაჰაჯო ახვანაბულს

შხავილღოს ბრძენული

შავები „წყლიდან მშრალს“ ამოვიღებ, მგარამ...

19. ეც8!!

კომბინაციის მწვერვალი, რომელიც ავინტეინებს ამ მშვენიერ პარტიას. ეტლის შერჩევამ მდგომარეობის კომბინაციის იდეა — „გატყუება“. ირკვევა, რომ ეს კუ გ. დატვირთულია (მოტივი). შავი ეტლების ერთ დიაგონალზე დგომა ქმნის „გეომეტრიულ“ მოტივს (ლასკერის ტერმინოლოგიით).

გასული წლის დეკემბერში ბათუმში ჩატარდა საქართველოს პირველიმა კუბუცებში. ჩემპიონის წოდება მოიპოვა ოსტატობის კანდიდატმა იგორ ეფიმოვმა. მასვე მივანიჭეთ აჭარის კომპოზიციის საოქო კომიტეტის სპეციალური პრიზი საუკეთესო პარტიისათვის.

ტაქტიკური შიტელშპილი

პარტია № 5

ლაზიერის პაიკის დასაწყისი

უთრები: N. ვაშინიძე

(თბილისი, ოსტატობის კანდიდატი)

შავები: ბ. ჩოჩია

(ქუთაისი, პირველთარგოსანი)

ბათუმი 1975 წ.

1. d4 მ6 2. კფ 6 3. მ6 4. f 6 5. e4 6 6. e5 მ6—d7 7. ლმ7 მ6(7).

სჯობდა 7... f6.

8. 0—0—0 მ6—d7(7).

ვისე „ა“ თქვა, მან „ბ“-ც უნდა თქვა. ს... მ6 9. კფ 6 კონტრათამის შექმნის ცდით.

9. გ4 მ6 10. ხ3 ლ7 11. კფ 6 12. ხ4 0—0 13. ხ5 ეგ8 14. მ6 15. ეფ 16. კქ 17. ხგ ხგ 18. ა1 კ7.

შავებს მოგურების პარმონიულად განლაგება აქვთ მოსაგვარებელი. ამისათვის კ საჭიროა ღრის სხვათა შორის, სერგეი ბენდუნიცმა კვლავაც „ერთი ტემის ტრაგედია“ უწოლა.

19. მხ3!!

ჭაქონი

განყოფილებას ხელმძღვანელობს საქართველოს სსრ დასახარებელი მწვრთნელი შოტა ინჟიანაძე.

პროფილექტაჟი ამჩრად ის კომბინაციური უაღისა და, ამდნად, შენიღბულცი 15... მ6? 16. cd cd 17. ლმ7 ედ7.

„შავებმა თავისას მიადნეს და... მიიღეს წასაგები პოზიცია“. (იხ. „პიონერის“ 1978 წ. № 8, გაფინდაშვილი—პოლიკრონიადე). შავები განვითარებანი ჩამორჩნენ, თალიმი საცემმა შავი ფიგურების მტელ უფერიო განლაგება მე-8 პარიოიტალზე. „მ“-ს პუნქტი კრიტყულია. (გვასხოვდეს: ცენტრის მამონ არის ძლიერი, როდესაც მას ფიგურები უქერენ მხარის). იგრანობა 12 კუ ერთგვარი „რეტეგენის“ სხვისებური მოქმედება მრ-მდე. ყოველივე ამან შექმნა საფუძველი ბრწინავად კომბინაციისათვის.

18. მდ1!

დარტმა კრიტყულ პუნქტში (შეადრეთ ზემოხსენებულ გაფინდაშვილი-პოლიკრონიადეს პარტიას).

18... ედმ.

ისეთი შთაბეჭდილება, თითქოს თურები შევდნენ, რადან 19. კქმ კქმ 20. ეც 21. ემ8 კმ8 და, როგორც იტყვიან,

ქალებში საქართველოს სამეზის ჩემპიონი, პალეს (გდრ) 1978 წ. საერთაშორისო ტურნირის პრიზორი ციციო კახაბრაშვილი თავის დროზე საქართველოს ოსტატის ჩემპიონი იყო გოგონებში, გვეყნით თბილისის VIII საერთაშორისო ტურნირის ციციონის ერთ-ერთ ხანტერესო და ლამაზ პარტიას.

კომბინაციური შიტელშპის ჩანახვა კუადრაკის პარტიაში

პარტია № 4

ინგლისური დასაწყისი

უთრები: G. პასბერნიშვილი

(ოსტატობის კანდიდატი)

შავები: G. კობაიძე

(ოსტატი)

თბილისი, 1975 წ.

1. c4 მ6 2. მ8 გ6 3. გ6 4. ეგ2 0—0 5. მ8 მ6 6. მ8 ენ 7. 0—0 6.

ინგლისურ დასაწყისის შავებმა ძველინდური დედა დაპირისპირეს. ე7—ც6 იცავს მ8 და ხ5 უტრებს, ხნის მ8—ან დიაგონალს ლაზიერის განაწითარებლად. შეიძლება განხორციელდეს მ8—მ8 ან ხ7—ხ5.

8. ენ1.

ამჯაღებს პაიკებით შტეცვას ლაზიერის ფრთაზე. შეგახსენებთ: „შუტეი პაიკებით ამ ულანეს, რომელსაც უმზრებს შენი კუ“. (იხ. „პიონერის“ 1974 წ. № 6).

8... ე6 9. ხ4 ხ6 10. ხ5 ლ7 11. bc bc 12. კმ 6 13. ლმ 6 8.

შავებს სურთ განახორციელონ მ8—მ8, რაც ახლა არ ვარგოდა: 13... მ8 14. cd cd 15. მხ5 გამო.

14. ენ—c1.

უთრები წინა სვლებით აშკარად უშლიდნენ ხელს მ8—მ8-ს. ამ საქმეს ემსახურება ეს ერთი შებნდვით უცხური სვლე (პროფილექტურული, იხ. „პიონერის“ 1976 წ. № 1). დიდე კრიტიკის დასაწყისში ნიციონის ასეთ პროფილექტურ სვლებს ეტლათ კრიტიკა ირონიით „საიდუმლოს“. „იდუმალს“ უწოდებდა, საინტერესოა, რომ ამჟამად ის ტერმინად აქცია. ამ შემთხვევაში 14. ენ—c1 ხელს უშლის, ამნეტებს მ8—მ8-ს. პარიოლია, ვერტყალი ეტლახივის ჩაეცტილია, სამაგიეროდ მოწინააღმდეგე უარი უნდა თქვას პარიოლის განათავისუფლებელ, გამაქტიურებელ სვლაზე, ან მოწინააღმდეგის ეტლს ხაზი უნდა გაუხსნას. „ფიგურებისაგან მხოლოდ უშუალოდ შტეცვის მოთხოვნა — ეს საშუალო მოთამაშის დონეა“. (ნიციონი).

14... ლმ7.

შავები თურები ამჯაღებენ მ8-ს, ივიწყებენ განვითარების უშაღლეს პრინციპს.

15. მმ1! (1).

დახასრულის დახაწვისი თეთრები ტაქტიკური გზით იყენებენ პოლიციურ უშიშარებისა. ამ მოულოდნელი და მახვილკონიკრული სვლით ხელშესახები ხდება შავი მევისი და ლაზერის შეზღუდული მოძრაუნარიანობა.

19. ... ლე7.
 თუ 19. ... cb, მაშინ 20. კხ5 ლე7 21. ლე8+ ან 20. ... ლე8 21. ეი—ე1+ ან ვარაზტეშია (კოლხისებში!) თეთრების მე-19 სვლის ტაქტიკური საფუძველი — გამართლება.
 20. შ:ა7+ მძდ7 21. ლა8 შა8 22. ეი—ე1 შ:ე 28. ლ:დ5+!!

ჩვენ გვხიბლავს არამარტო ამ სვლის ვარაზტეშია ეფექტი (თუ 28. ... cd 24. კხ5 X!) არამედ მოვლენების შემდგომი განვითარება — თეთრებს ჩაფიქრებული აქვთ ხარისხის შეწირვა, ურომლისოდაც ეს ლაშაში დარტყმა მცდარიც კი იქნებოდა! (C6 პაიკის გადატვირთვა და შავი მევისი შეზღუდული მოძრაუნარიანობა არის მე-19 და 28-ე სვლების მოტივი).
 28. ... შ:ე8 29. ლა5 შ:დ4 25. ე:დ4 ლა8+ 26. შ:ფ8! ე:დ4 27. შ:ხ8!
 28-ე სვლაზე წამოყვებული ოპერაციის დავერგვიანება. თეთრმა მხედარმა ორი ეფექტური დარტყმა განახორციელა ხ5-ზე

(მე-19 და 28-ე), აქედან შეტყობის შეცვლა, ხოლო მეორე — დასაწყისის განადგურებისა. (შეამოწმეთ 27. შ:ც6).
 27. ... ე:ა4.
 27. ... ხ5-ის მოყვებობა 28. კ:ხ5+ მფ8 29. ლ:ა8+ ე:ე8 30. ლ:ე8 . . .
 28. კ:დ4+ მძდ7 29. ხ:ა ხ:ბ 30. ლ:ხ5+ მფ8 31. კ:ფ7. შავები დანებდნენ.
 საქართველოს ნორჩმა ჩემპიონმა დიდი აღმავლობითა და გამოგონებლობით ჩატარა მთელი პარტია.

— ეაკ, თუ იმეცადინებ და დაუკრავ, ერთ ფრანკს მოგცემ, — ეუბნება პატარა ეაკს დედა.
 — კარგი, მაგრამ მეზობელმა მითხრა, ორ ფრანკს მოგცემ, თუ არ დაუკრავო.

პატარა კაროლისა ეკითხებიან:
 — მოწონს, კაროლინა, სკოლა?
 — მომწონს, ოღონდ ერთი რამ ვერ გამიგია: რატომ არის ასეთი გრძელი ვერადღები დასვენებებს შორის?

უხსოვარი იუმორი

ტოტოს კბილი ამოუღეს.
 — 30 ფრანკი უნდა გადაიხადოთ, — ეუბნება კბიმი დედამისი.
 — რატომ? კბილის ამოღება ხომ 10 ფრანკი ღირს?
 — იმიტომ, რომ თქვენი ბავშვის ყვირილმა 3 პაციენტი გამიქცია.

წოთარკში დედა აფრთხილებს პატარა ანდრეს:
 — ანდრე, არ მიხვიდე ახლოს თეთრ პოლარულ დათვთან. ხომ იცი, ადვილად ცივდები.

— რატომ მიიღე, პიერ, ორიანი გოგრაფიაში?
 — რუკაზე ამერიკა უნდა მომეტებნა. რა გინდა, ყველა ქრისტიანთა კოლუმბი ხომ არ იქნება!
 ფრანგულიდან თარგმანა ბ. ლუშაძის.

საკითხავი

მალალი მოწოდება	1	შენი უცხოელი თანატოლები	21
ახალაძე გიგლა — ДТ75М სკოლაში (ნარკვევი)	2	აისი	22
დიდიდე ანა — თავთუხა (მოთხრობა)	5	კვიციანი — ბალადა ომგადახდილ თოჯინაზე (ლექსი)	26
შენგელია ამირან — რამდენიმე სიტყვა პროფესიულ განათლებაზე (წერილი)	7	კრატუნ შანს — კარაქიანი კუნძულის საიდუმლოება ვიკიპედიაში არსებულ — ზაფხულის სიმფონია (წერილი)	29
აფხაზავა ნუგზარ — Cogito ergo, sum! (ფანტასტიკური მოთხრობა)	10	მეცხრიანი	31
ბელიაშვილი აკაკი — ჯალისნური სათვალე (მოთხრობა)	16	უცხოური იუმორი	29
ვარდოშვილი ხარიტონ — დედის გული (ლექსი)	21	ცხრაკლიტული გარეკ.	3

ბარბანის მხატვრობა რუსულად ფაბრიკაშია. 8 წ.

საქ. კვ. ც. ც. — გამომცემლობა

მთავარი რედაქტორი ბაბუკი შვია.
 სარედაქციო კოლეგია: დორე ვადაპორია, ზურაბ ლეშაშვილი (პ/მ, მდიანი), ზურაბ ლომიძე, მარინა, გაიზუ ფოქსიშვილი (მხატვარი-რედაქტორი), გიორგი ქლიპაძე, ნოდარ შვანაძე, სიმონ შვფრინი, ლეშა ჩიქვანიანი, ზურაბ ჭუბუნიძე.

გვერდის მისამართი:
 თბილისი, ლენინის ქ. № 14.
 ტელეფონები:
 რედაქტორის — 93-97-05
 93-31-81
 პ/მ, მდიანის — 93-97-08 93-53-05
 განყოფილებების — 93-97-02 93-97-01

საქ. კვ. ც. ც. — გამომცემლობის ტანამა თბილისი ლენინის ქ. № 14.
 «ПИОНЕРИ» — на грузинском языке. Издательство ЦК КП Грузии
 Типография «აქ-ბა» ЦК КП Грузии. Тбилиси, ул. Ленина № 14.
 გადაეცა ასაწყობად 16.IV-76 წ. ხელმოწერილი დასამუშავდ 9/VI-76 წ. კალაღის ფორმატი 60x90/8. ფინკური ნაბეჭდი ფურცელი 4. საბეჭდო-საგამომცემლო თანხა 5,35.
 შეკ. № 1444 ტრ. 145.550. უე 00793.

ფახი 20
 კაპატი

შხამიანი, ბორბოტი, ეკბინება ბოლოთი.

თესლი შავზე შავია, ფესვი საღებავია.

ბაღჩაში დიდი ჭარი დგას, თავშეხვეული ჩაღმითა, მისგან კეთდება კურძები — ვერ ღვდებით მისი ჭამითა.

გიორგი შამთაყვი.

ციდან დაბლა ეშვება, მოღის სრიალ-სრიალით, მიწას უახლოვდება გაიშლება ფრიალით.

ეს ამბეღა ცეცხლისა წყალ არის მშობელი, მუქით ააჩირაღდა ჭაღჭი თუ სოფელი.

გიორგი შამთაყვი.

სახელმწიფო საზღვრებს არ ვცნობ არც მიწაზე და არც ცაში, თუმცა „საზღვრის დამრღვევი“ ვარ. არსად მესმის ხმა განგავისი.

ხმელეთიდან ავიჭრები, შორს, კოსმოსში ვებებ მფრინავს. რომ ვიპოვი, მყისვე ვამცნობ, მანზე ფიქრით ვის არ სძინავს. ალექსი ნაშორაძე.

ერთ ვეება ლურჯ ბუღეში მოჩანს ორი კვერცხი, ერთი ოქროს ფერია და მეორე კი ვერცხლის.

ერთ მავთულს ხელში უჭირავს ერთი ოთახი პატარა, აღუღუნდა და გაფრინდა, მუღამ ერთ გზაზე გვატარა.

პატიმრობა მისჭილი აქვს ოცდათორმეტ ძმობილს, ტანთ აცვიათ სამოსელი თეთრი, როგორც თოვლი. მძიმე სასჯელს ძმობილები გაურბიან განა? სიკვდილამდე შრომობენ და მუღამ ფეხზე დგანან.

ბიძკორ ლეშაპა.

ა მ მ ა ნ ა ბ ი

თვრამეტის ოთხხევეარტერ გაზრდა არ გავიჭირდება, — არც გამარავლებას მიმართო, არც მიმატება გჭირდება.

ჩვენმა უზნელმა ბიჭებმა — ნიკომ, დიტომ და ჭიბომ, დღელში რომ მოიხელეს ოცდაჩვიდმეტი კიბო, ნიკოსი დიტოს ნადავლზე თუ ოთხით მეტი იყო, ჭიბოს ნადავლზე ზედმეტი ცხრა აღმოჩნდა დიტოს. აბა მითხარი, რამდენი დაუჭერია თითოს?

სოთა ამირანაშვილი.

თუ ხის იატაკმა პირი დააბრინა, ასე უნდა მოიქცე: ჩხარებში მჭიდროდ

ჩატენე კანაფი ან ბაწარი, ზემოდან საგოჯავით გადალესე, შემდეგ შედებე და იატაკს აღარაფერი შეეცუთოს.

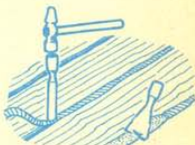
ბოქლოში წვიმა რომ არ ჩავიდეს და არ დაუნავოს, ზემოდან ასეთი რეზინის საფარი უნდა გაუკეთო.

ფიცრის მორჩენილ ნაჭრებს ნუ გადაყრი, ადეკი და ამ ნახაზის მიხედ-

ვით თაროები გააკეთე.

ბოსტანში კვლების თავზე თუ ბაწარს გააბამ და ზედ ლითონის ბრქუვილა რგოლებს ჩამოკიდებ, ჩიტებს დაფრთხებიან და თესლს ვეღარ ამოკენავენ.

მაცივარმა რომ არ იხმაუროს, იგი სწორად უნდა იდგეს. ამის გაკეთება ასე შეიძლება: მაცივრის პატარა აბაჯანში ან ფერალხოლიან ჩვეულებრივ თევზზე დაახსით წყალი, შიგ ცოტა მელანი გაურთეთ და საყინულში შედგით. წყლის

დონის მიხედვით იოლად მიხვდებით მაცივრის რომელი ფეხი უნდა აიწიოს და რომელი დაიწიოს.

